

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

Ἀρχισυντάκτης : Ἀριστείδης Κ. Οἰκονόμος

Διαγόρος παρ' ἅπασιν τοῖς ἐν Ἀθήναις Δικαστηρίοις,
Ὑφηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΤΟΜΟΣ 7^{ος} — ΕΤΟΣ 7^{ον}

1879 — 1880

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 41.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ.

Ἡ ἐκλογή τῶν βιομηχανικῶν ἐπαγγελμάτων δύναται μὲν νὰ ἐνασχολήσῃ πολλοὺς ἢ ὀλίγους ὑπολογισμοὺς, εἴτε παρὰ τῷ προϊσταμένῳ τῆς οἰκογενείας διὰ τὰ μέλη αὐτῆς εἴτε διὰ τοὺς αὐτεξουσίου πασῶν τῶν ἡλικιῶν, τὸ ἀκριβὲς ὅμως εἶναι ὅτι ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν περιστάσεων, αἵτινες ὀδηγοῦσι τὰς σκέψεις καὶ μορφοῦσι τὰς ἀποφάσεις. Ἐν τῷ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων εὐρίσκει ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ὑποστάσει αὐτῶν στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ρίπτουσιν αὐτὴν εἰς τὸ ἄγνωστον μετὰ καρδίας πλήρους ἐλπίδων. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος τὸν ὁποῖον ἐνέπνευσεν ἡ θεία Πρόνοια εἰς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς εἰκόνα τῆς, ἵνα προάγῃται πάντοτε ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀφαιρέσατε τοὺς πρὸς τὸ ἄγνωστον μέλλον πόθους, τὴν ἐλκυστικὴν ἐκείνην ἀφοσίωσιν πρὸς τὰς τύχας αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα συναθροίσατε τοὺς ἀπηλπισμένους ἵνα ἀνοίξωσι νέας ὁδοὺς καὶ καλλιεργήσωσι νέους ὀρίζοντας! Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ βαδίζει ὡς ὑπὸ γοητείαν τινὰ ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἐνῷ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κρημνίζονται τὰ μέλη τῆς, ὑπάρχουσι καὶ τινὰ εὐτυχῆ ἵνα τὴν προβιβάξωσιν ἔτι ἐπ' ὀλίγον καὶ κρατῶσιν εἰς διηνεκῆ προσοχὴν τοὺς ὀπισθεν ἐρχομένους παντὸς εἴδους φιλοδόξους.

Ἡ παρ' ἐκάστῳ τῶν θνητῶν ἰδέα περὶ τῶν προσωπικῶν του πλεονεκτημάτων εἶναι τὸ ἐργαλεῖον τῆς τολιότητος τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου ἀνακινήσεως. Οὐδεὶς ὑγιαίνων στερεῖται ἰσῶν

τινων ἀποκρύφων ἢ στιγμῶν τινων θυρειδῶν εἰς ἀπόλαυσιν ἂν ἔχει αὐτοθαυμασμοῦ τοῦλάχιστον αὐτοπεποιθήσεως. Τελειώνει ὁ νέος τὰ μαθήματα του, καὶ ἐὰν ἐτρέπη τὴν πολιτικὴν τρίβον αὐτῶν, ὑπάρχει κάπου μία τῆς ψυχῆς ἄκρα ἵνα ἀναπτύσσονται ἐν αὐτῇ τὰ μεγαλείτερα διὰ τὴν πατρίδα σχέδια· καὶ ὅμως δὲν βραδύνουσι τὰ συμπληρώματα τοῦ χρόνου ἵνα ἀποδείξωσιν, πόσοι ἄθλιοι καταρρυπαίνουσι τὰς τύχας αὐτῆς ἐν ταῖς ἀγκάλαις των. Ἡ ἀπογοήτευσίς πάντοτε ἔρχεται πολὺ ἀργά. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους εἰς οὓς ἔρχεται πολὺ γρήγορα!

Ἐγκείται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τὸ ἐμπιστεῦσθαι εἰς τὰς ἑαυτῆς τύχας. Καὶ ὅταν ἡ φρόνησις ἀποκτᾷ τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς ἰσχύος της, πάλιν ἡ ἐπαγωγὸς τῆς εὐτυχίας μορφή ἀπαλύνει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν καρδίαν, ρίπτει τὸ ἄλλας τοῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ διαχέει τὴν γλυκύτητα τῆς ζωῆς καθ' ὅλας τὰς δυνατὰς διευθύνσεις. Ὡς ἐξηγήσῃ ὁ ριψοκίνδυνος τὸ ἐλαττήριον ὅπερ τὸν κινεῖ· ἐὰν εἶναι ἐν πολέμῳ, γνωρίζει τὴν σημασίαν τῶν πέριξ αὐτοῦ συριζουσῶν σφαιρῶν· ἐὰν πλέῃ ἐν θαλάσῃ, γνωρίζει τὸ βάθος της, τοὺς ἀνέμους της καὶ τὰ κύματά της· ἐὰν ἀγωνίζεται ἐν τῷ οἰκονομικῷ ἢ τῷ πολιτικῷ λαβυρίνθῳ, πολλὰς γύρωθεν παρατηρεῖ καταστροφάς· καὶ ὅμως δὲν διστάζει· προχωρεῖ χειραγωγούμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅτι τὸ μικρὸν σκάφος του δὲν θὰ συντριβῇ καὶ ὅτι ὁ ἀστερισμὸς του θὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ παντὸς ἐναντίου. Μακρὰν εἰς τὸ σκότος τοῦ μέλλοντος διορᾷ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἴδου ἡ πυξίς αὐτοῦ.

Τοιοῦτότρόπως ἐξηγεῖται τίνος ἕνεκα ἐπαγγέλματα ἐπικίνδυνα καὶ λαμπρὰ ἐλκύουσιν ἐργάτας καὶ ἄνευ ἀμοιβῶν μεγάλων. Ὁ ἐθελοντῆς π. χ. ὅστις ὑπόσχεται νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, δὲν κινεῖται βεβαίως ἐκ τοῦ πενιχροῦ μισθοῦ τοῦ ὁποῖον παρέχει ἡ κινουσα αὐτὸν πολιτεία. Καὶ ὁ ναύτης ὅστις πλέει ἐπὶ κινδύνων κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀνοικτῶν εἰς ἄλλα ἐλαττήρια παρὰ τὰ μισθοφορικὰ πλειότερον ἀποβλέπει· ἔχει τι ἐξουσιαστικὸν ἢ περὶ τὰ πλοῖα παράταξις εἰς ἰστία, εἰς προστάγματα, εἰς διεύθυνσιν καὶ εἰς

περιπετείας, τὸ ὁποῖον ἰδιαιτέρως ἔλκει τὴν νεότητά τῶν παραθαλασσίων πληθυσμῶν. Νὰ γείνη τις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν μαχῶν ἢ ἐπὶ τῶν ὑγρῶν τοῦ πόντου ἐκτάσεων ἀρχηγὸς μικρὸς ἢ μέγας, εἶναι ὄνειρον τὸ ὁποῖον καλύπτει καὶ κινδύνους καὶ μισθοὺς καὶ ὠθεῖ τὰς καρδίας πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἀφαιρέσατε ὅμως τὸ ὄνειρον τοῦτο, καὶ τότε θέλετε ἰδεῖ τοὺς μεγάλους μισθοὺς οἵτινες θέλουσι προκύψει· ἀπόδειξις τὰ ταπεινὰ ἐν λάμπει, φοβερὰ δὲ ἐν κινδύνοις ἐπαγγέλματα τῶν μὴ ὑγιεινῶν τῆς βιομηχανίας ὄρων (περὶ τὴν μεταλλουργίαν κλπ.).

Τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα ἀποτελοῦσι κατὰ τὴν προκειμένην ἔννοιαν θέμα ἰδιαιτέρως ἐξεταστέον. Κατ' αὐτὸ, λέγει ὁ Smith, ἡ ἐπιτυχία εἶναι λίαν ἀβεβαία, ἐνῶ κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν εἶναι σχεδὸν βεβαία· δόκιμος π. χ. τῆς χειροτεχνίας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δύναται νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐπαγγέλματος, δι' ὃ εἶναι προωρισμένος. Θέσατε, λέγει, τὸν υἱὸν σας μαθητευόμενον παρὰ τινι ὑποδηματοποιῷ δὲν εἶναι ἀμφιβολία ἔτι θέλει μάθει νὰ κατασκευάσῃ ζεῦγος ὑποδημάτων· στείλατε ὅμως αὐτὸν εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν καὶ δύναται τις νὰ στοιχηματίσῃ εἴκοσι τοῦλάχιστον ἐπὶ ἐνός, ὅτι δὲν θὰ προδεύσῃ ἱκανῶς, ὥστε νὰ ζήσῃ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου. Ἐπὶ λαχείου τελείας ἰσότητος οἱ ἐπιτυχάνοντες τοὺς κερδίζοντας κλήρους πρέπει νὰ κερδίωσιν ὅ,τι ἀπόλλυται ὑπὸ τῶν ἀτυχῶν κλήρων. Ἐν ἐπαγγέλματι καθ' ὃ πίπτουσιν εἴκοσι πρόσωπα ὅπως ἐπιτύχη ἐν, πρέπει τοῦτο νὰ κερδίσῃ πᾶν ὅ,τι θὰ ἐκέρδαινον τὰ πεπτοκότα. Ὁ δικηγόρος, ὅστις μόλις ἴσως ἀρχίζει κατὰ τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του νὰ ὠφεληθῇ πραγματικῶς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του, πρέπει νὰ ὑπολογίσῃ τὰς εἰσπράξεις του, οὐ μόνον ἀπέναντι τῆς ἑαυτοῦ μακρᾶς καὶ πολυδαπάνου ἐκπαιδεύσεως ἀλλὰ καὶ τῆς εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα ἄλλων συμμαθητῶν του, πρὸς τοὺς ὁποίους πιθανῶς ἡ ἐκπαιδεύσις αὐτῆ οὐδὲν θὰ παραγάγῃ εἰσόδημα. Ὅσον ὑπερβολικὰ καὶ ἂν φαίνωνται ἐνίοτε τὰ εἰσοδήματα τῶν δικηγόρων, ἡ πραγματικὴ τούτων ἀμοιβὴ οὐδέποτε εἶναι ἴση πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἄθροισμα. Ὑπολογίσατε τὸ

πιθανόν ενιαύσιον εισόδημα ὄλων τῶν ἐργατῶν συνήθους ἐπαγγέλματος ἐν ὠρισμένῳ τινὶ τόπῳ, τῶν ὑποδηματοποιῶν, π. χ. καὶ τῶν ὑφαντῶν, ὡς καὶ τὴν πιθανὴν ενιαύσιον δαπάνην τῆς συντηρήσεώς των, καὶ θέλετε εὖρει ὅτι ἐν γένει ἡ πρώτη ποσότης εἶναι ἀνωτέρα τῆς δευτέρας· ἐν τούτοις ποιήσατε τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον πρὸς τοὺς δικηγόρους καὶ τοὺς σπουδαστὰς τῆς νομικῆς καὶ θέλετε εὖρει ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν ενιαυσίων εισοδημάτων αὐτῶν εἰς ἐλαχίστην διατελεῖ ἀναλογίαν ἀπέναντι τῶν ενιαυσίων δαπανῶν των, ἀναβιβαζομένων τῶν πρώτων εἰς τὸ ἀνώτερον ὄριον καὶ τῶν δευτέρων εἰς τὸ κατώτερον, κατὰ τὸ δυνατόν. Τὸ λαχεῖον τοιουτοτρόπως τῶν νομικῶν ὑπὲρ πολὺ ἀπέχει τοῦ λαχείου τῆς τελείας ἰσότητος, καὶ συμβαίνει ὥστε τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο, ὅπως τὰ πλεῖστα τῶν ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων, προφανῶς νὰ ἀμείβηται λίαν γλίσχρως ὑπὸ χρηματικὴν ἔποψιν.

Καὶ ὅμως τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα δὲν ἀκολουθοῦνται ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων, μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἐκτεθείσας ἀποθαρρύνσεως αἰτίας, πλῆθος ἀνωτέρων καὶ γενικωτέρων πνευμάτων σπεύδουσι νὰ τὰ ἐγκολπωθῶσι. Δύο κινουῦσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐλατήρια· τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς φήμης τὴν ὁποίαν ἀποκτῶσι οἱ ἐν τοῖς ἐπαγγέλμασι τούτοις διακρινόμενοι, καὶ τὸ δεύτερον εἶναι ἡ φυσικὴ ἐκείνη ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποίαν ἕκαστος, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἔχει οὐ μόνον περὶ τῶν προτερημάτων των ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ. Νὰ διαπρέψη τις ἐν ἐπαγγέλματι καθ' ὃ ὀλίγιστοι φθάνουσι τὸ ὄριον τῆς μετριότητος, εἶναι χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς ἀνωτέρας ἀξίας, τὴν ὁποίαν καλοῦσι μεγαλοφυΐαν. Ὁ κοινὸς θαυμασμὸς, ὅστις παρακολουθεῖ προτερήματα τόσον διακεκριμένα, ἀποτελεῖ πάντοτε μέρος τῆς ἀνταμοιβῆς των, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, σημαντικῆς ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τοῦ δημοσίου θαυμασμοῦ· εἶναι οὗτος σπουδαῖον μέρος τῆς ἱατρικῆς ἀμοιβῆς, σπουδαιότερον ἔτι τῆς δικηγορικῆς, καὶ σχεδὸν ἡ μόνη ἱκανοποίησις ἐκείνων, οἵτινες καλλιεργοῦσι τὴν ποίησιν καὶ τὴν φιλοσοφίαν.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1878.

Εἰς 7,830,781,000 φρ. ἀναβιβάζεται τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἀντὶ τῶν 7,106,149,000 φρ. τοῦ 1877, ἤτοι ἐπὶ πλεόν 724,632,000. Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγή ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ 4,460,974,000 φρ. ἡ δὲ ἐξαγωγή ὑπὸ 3,369,807,000. Ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ἡ ἐξαγωγή τοῦ 1878 εἶναι κατωτέρα τῆς τοῦ 1877 (3,436,304,000) κατὰ 65 σχεδὸν ἑκατομ. φρ. ὥστε ἡ ὄλη ἀνάπτυξις ἔκλινε πρὸς μόνην τὴν εἰσαγωγὴν, προβιβασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1877 (3,669,845,000) κατὰ 800 σχεδὸν ἑκατομ. φρ. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς μείζονος ἐντάσεως τῆς εἰσαγωγῆς παρατηρεῖται σχεδὸν γενικῶς κατὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν τῆς νεωτέρας περιόδου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κίνησιν τοῦ 1878 ἐπὶ μὲν τῆς εἰσαγωγῆς παρατηροῦμεν ὅτι 1,543,308,000 φρ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν γενικὴν κατηγορίαν τῶν θρεπτικῶν ὑλῶν, 2,251,776,000 φρ. εἰς φυσικὰ προϊόντα καὶ ὕλας διὰ χρῆσιν βιομηχανικὴν, 447,133,000 φρ. εἰς βιομηχανικὰ προϊόντα καὶ 218,757,000 φρ. εἰς ἄλλα ἐμπορεύματα· ἐπὶ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς 1,867,142,000 φρ. ἀνήκουσιν εἰς βιομηχανικὰ προϊόντα, 1,320,865,000 φρ. εἰς φυσικὰ προϊόντα, θρεπτικὰς ὕλας καὶ βιομηχανικάς, καὶ 181,800,000 φρ. εἰς τὰς λοιπὰς πραγματείας.

Ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς παρατηρεῖται σχετικῶς πρὸς τὸ ἔτος 1877 αὐξήσις, κατὰ μὲν τὰς θρεπτικὰς ὕλας 537 ⁶/₁₀ ἑκατομ. φρ., κατὰ δὲ τὰ φυσικὰ προϊόντα καὶ τὰς πρώτας βιομηχανικάς ὕλας 201 ³/₁₀ ἑκατομ. φρ., κατὰ δὲ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα 27 ⁷/₁₀ ἑκατομ. φρ. Ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς αὐξήσις κατὰ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα 52 ⁶/₁₀ ἑκατομ. φρ. καὶ ἐλάττωσις ἐπὶ τῶν θρεπτικῶν καὶ βιομηχανικῶν ὑλῶν 135 ⁴/₁₀ ἑκατομ. φρ.

Α'. — Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν, τὰ σιτηρὰ ἀπὸ 206 ³/₁₀

έκατομ. φρ. τῷ 1877 ἀνέβησαν εἰς 577 $\frac{1}{10}$ τῷ 1878, αὐξή-
σις 371 ἑκατομμυρίων, σὺν τῇ παρατηρήσει ὅτι ἐκ τῶν εἰσ-
κομισθέντων τῷ 1877 σιτηρῶν εἰς τὴν Γαλλίαν 3,630,903
στατῆρες προσῆλθον ἐξ Ἀμερικῆς καὶ 4,789,392 ἐκ τῆς
Ρωσσίας. Ἀπὸ 179 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 ἡ εἰσαγωγή τῶν
κτηνῶν ἀνέβη εἰς 241 τῷ 1878. Ὁ καφές ἀπὸ 98 ἑκατομ.
φρ. τῷ 1877 ἀνέβη εἰς 112 τῷ 1878. Τὸ λίπος ἀπὸ 52
ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 ἀνέβη εἰς 86 τῷ 1878. Τὰ νωπὰ καὶ
τεταριχευμένα κρέατα ἀπὸ 43 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 ἀνέβη-
σαν εἰς 71 τῷ 1878. Οἱ οἶνοι ἀπὸ 29 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877
ἀνέβησαν εἰς 62 τῷ 1878. Μόνα τὰ ξηρὰ ὄσπρια καὶ ἡ
ζάκχαρις παριστῶσιν ἐπὶ τῶν τροφίμων ἐλάττωσιν εἰσαγωγῆς,
ἰδιαιτέρως ἡ ζάκχαρις ἀπὸ 121 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 κατέ-
βη εἰς 110 τῷ 1878.

Ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς εἰσαγωγῆς εἰδῶν κατὰ μὲν τὴν μέ-
ταξαν 226 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877, 377 τῷ 1878, κατὰ δὲ
τὰ ἔρια 322 τῷ 1877 καὶ 345 τῷ 1878, κατὰ δὲ τὸν βάμ-
βακα 195 ἑκατομ. φρ. καθ' ἑκάτερον τῶν δύο ἐτῶν, κατὰ δὲ
τὴν οἰκοδομικὴν ξυλείαν 150 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 καὶ 165
τῷ 1878, κατὰ δὲ τὸν γαιάνθρακα 159 τῷ 1877 καὶ 165
τῷ 1878, κατὰ δὲ τὰ ἀκατέργαστα δέρματα 152 τῷ 1877
καὶ 158 τῷ 1878, κατὰ δὲ τοὺς ἐλαισπόρους 99 τῷ 1877
καὶ 115 τῷ 1878. Ἰδιαιτέρα ὀφείλεται μνεῖα ὅσον ἀφορᾷ
τὴν μέταξαν, ἣτις εἰς κουκούλια μὲν ἀπὸ 1,237,583 χιλιο-
γράμμια τῷ 1877 ἀνέβη εἰς 1,700,900 τῷ 1878, τὸ πλεῖ-
στον ἐξ Ἰταλίας, Τουρκίας καὶ Κίνας, εἰς ὠμὴν δὲ μέταξαν
ἀπὸ 2 ἑκατομ. χιλιογράμμων τῷ 1877 ἀνέβη εἰς 4 τῷ
1878, εἰς κατηργασμένην δὲ μέταξαν ἀπὸ 994,000 χιλιο-
γράμμων τῷ 1877 ἀνέβη εἰς 1,224,000 τῷ 1878. Ἐπὶ τῶν
βαμβακηρῶν ὑφασμάτων 67 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 καὶ 70
τῷ 1878, ἐπὶ τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων 31 ἑκατομ. φρ.
τῷ 1877 καὶ 42 τῷ 1878, ἐπὶ τῶν βαμβακηρῶν νημάτων
43 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 καὶ 45 ἑκατομ. φρ. τῷ 1878, ἐπὶ
τῶν μηχανῶν 38 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 καὶ 41 τῷ 1878.

Β'. — Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξαγωγήν, τὰ σιτηρὰ καὶ τὰ ἄ-
λευρα ἀπὸ 190 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 κατέπεσαν 59 τῷ
1878, ἐλάττωσις 131 ἑκατομμυρίων. Οἱ οἶνοι ἀπὸ 241 ἑκα-
τομ. φρ. ἐν ἔτει 1877 κατέπεσαν εἰς 208 τῷ 1878. Ἡ ἀ-
κατέργαστος ζάκχαρις ἀπὸ 34 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 εἰς 39
τῷ 1878. Ἀφίνοντες κατὰ μέρος δευτερεύοντα τινὰ εἶδη, τὰ
ἀντικείμενα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐξαγωγή τοῦ 1878 ἀκολουθεῖ
ἀντίθετον ὁδόν, τὴν τῆς αὐξήσεως ἦτοι, εἶναι τὰ ἐξῆς: μέ-
ταξα 120 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 καὶ 142 τῷ 1878, ἔρια 77
ἑκατομ. τῷ 1877 καὶ 96 τῷ 1878, βάμβαξ 71 πρὸς 79, δέρ-
ματα ἀκατέργαστα 42 πρὸς 45, τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα
259 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 καὶ 288 τῷ 1878, δερμάτινα
βιομηχανήματα 171 τῷ 1877 πρὸς 162 τῷ 1878, ζάκχα-
ρις καθαρισμένη 126 πρὸς 136, κατειργασμένα δέρματα 82
πρὸς 91, μετάλλινα ἐργαλεῖα καὶ σκεύη 58 πρὸς 71, νήματα
ἐξ ἐρίου 26 πρὸς 38. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐξαγωγή τῶν ἐριούχων
ὑφασμάτων ἀπὸ 325 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 κατέβη εἰς 318
τῷ 1878, ἡ τῶν βαμβακηρῶν ὑφασμάτων ἀπὸ 62 ἑκατομ.
φρ. τῷ 1877 εἰς 60 τῷ 1878, τὰ χρυσᾶ καὶ ἐν γένει τι-
μαλφῆ ἀπὸ 63 ἑκατομ. φρ. τῷ 1877 εἰς 58 τῷ 1878.

Ἐν γένει παρατηρητέον ὅτι ἡ γαλλικὴ ἐξαγωγή τοῦ 1878
ὑπῆρξε κατωτέρα ὅλων τῶν ἀπὸ τοῦ 1872 ἐνιαυσίων τῆς
χώρας ταύτης ἐξαγωγῶν. Ὑπάρχει αἰτία τις ριζικὴ καθ' ὅ-
λην τὴν Εὐρώπην, ἣτις ἐπηρεάζει τὸ ὅλον ἐπὶ τοῦ προκειμέ-
νου φαινομένου. Ἀλλὰ τὸ σύμπτωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς ἄλ-
λην τάξιν ἰδεῶν, περὶ τῶν ὁποίων οἱ γενικοὶ ὄροι τῆς εὐρω-
παϊκῆς οἰκονομίας εἶναι ὑπεύθυνοι καὶ καθ' ἑκάστην ἰδιαιτέρως
χώραν ἐξεταστέοι.

Κ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΛΑΥΡΙΟΥ ΕΝ ΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ.

Ἡ οἰκονομικὴ δύναμις τοῦ Λαυρίου ἀνεπτύχθη ἐν τῇ ἀρχαιότητι μετὰ τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας. «Οὔτε αἱ ἰσχυραὶ κατὰ τόπους φατρίαί, λέγει ὁ Grote (Ἑλλ. Ἰστ. 2,8), αἱ κατακερματίζουσαι τὴν Ἀττικὴν πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πεισιστράτου, οὔτε ἡ βασιλεία τοῦ τυράννου τούτου καὶ τῶν διαδόχων υἱῶν αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ ἐμπνεύσωσι ἐμπιστοσύνην καὶ θάρρος. Ἀλλ' ὅταν ἡ δημοκρατία τοῦ Κλεισθένους κατὰ πρῶτον ἤδη ἐσυστηματοποίησε τὴν Ἀττικὴν εἰς ὅλον τι συμπαγὲς διὰ τῆς ἐν ἰσότητι τῶν δικαιωμάτων ἐνώσεως τοῦ λαοῦ, καθόλου μὲν ἐν Ἀθήναις, κατὰ μέρος δὲ ἐν τοῖς δήμοις, τότε ἡ ἐπὶ τοῦ μεταλλικοῦ τῆς χώρας πλούτου κεντρικὴ δύναμις καὶ τὰ μέσα, τὰ ὅποια διέθετεν αὕτη, ὅπως ἐπιβάλλῃ σέβας ὑπὲρ τῶν μεταλλευτικῶν παραχωρήσεων, διήγειρε τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῆς ἀτομικῆς δραστηριότητος πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς Λαυριωτικῆς».

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κλεισθένους (509 — 500 π. Χ.) μέχρι τῆς ἥττης τῶν συντηρητικῶν κατὰ τὸν μεταξὺ Ἀριστείδου καὶ Θεμιστοκλέους ἀγῶνα (486 π. Χ.), εἰς διάστημα τοῦτέστι 15 περίπου ἐτῶν, ἡ μεταλλουργικὴ βιομηχανία πρέβη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἅμα ἡ διεύθυνσις τῶν κοινῶν μετέβη εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, εὐρέθη κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡρόδοτου, πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ Αἰγινήτικοῦ πολέμου καὶ πρὸς παρασκευὴν κατὰ τῆς ἐπικειμένης νέας ἐξ Ἀσίας καταγίδος, μεγάλη χρηματικὴ ποσότης προερχομένη ἐκ τῆς Λαυριωτικῆς μεταλλείας ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ἄτις τὴν τε Θεμιστοκλέους γνώμη ἐς καιρὸν ἠρίστευσεν, ὅτε Ἀθηναῖοις γενομένων μεγάλων ἐν τῷ κοινῷ χρημάτων, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσήλθε τῶν ἀπὸ Λαυρίου, ἐμελλον λάξε-

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ποσότητος ταύτης θὰ ἦτο εὐκολώτατος, ἐὰν ὁ Ἡρόδοτος πρὸς τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως ἀνῆκον ἐκάστῳ δεκάδραχμον ἀνέφερε καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς διανομὴν δικαιουμένων. Ἐπρόκειτο ἄρα γε νὰ ἐνεργηθῇ αὕτη κατ' οἰκογενείας, κατὰ πολίτας ἢ ἐν γένει κατὰ κεφαλὴν; Τὸ πολιτικὸν ἐν τούτοις σύστημα τῶν Ἀθηναίων συνδέει τόσον στενῶς τὴν ἰδέαν τοῦ πολίτου πρὸς τὰ ἐκ τῆς πολιτείας ὠφελήματα, ὥστε ἡ κατὰ πολίτας διανομὴ εἶναι ἡ μᾶλλον πρόχειρος. Ἀλλ' ὑποθέτομεν ὅτι οὐδέποτε ἐλησημονεῖτο τὸ ταμεῖον τῆς Ἀθηναῖς, ὡς οὐδὲ καὶ τῆς ὀρφανικῆς οἰκογενείας ἢ βοήθεια.

Ἐπειτα παρίσταται μείζων εἰς τὸ ζήτημα ἡ ἐξῆς περιπλοκή. Τὸ γινόμενον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν δέκα δραχμῶν ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δικαιούχων ἦτο εἰσόδημα ἐνὸς ἔτους ἢ ἀποταμίευμα ἐκ προγενεστέρων ἐποχῆς; Περὶ τοῦ θέματος τούτου ἠσχολήθησαν δύο ἐπισημότατοι τοῦ Ἀθηναϊκοῦ βίου ἐρευνηταί. Ἀφ' ἐνὸς ὁ Boeckh ⁽¹⁾ ὑποστηρίζει ἐκ τῆς φύσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, βοηθούμενος καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος ⁽²⁾, ἐνιαύσιον τὴν διανομὴν

σθαι ὀρχαδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς. Τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσεν Ἀθηναίους, τῆς διαιρέσεως ταύτης παυσαμένους, νῆας τουτέων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων. Οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστάς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας Ὀκλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους· αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο· αὐταὶ τε δὴ αἱ νῆες τοῖσι Ἀθηναίοισι προποηθεῖσαι, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγήσασθαι».

⁽¹⁾ Πολ. οἰκονομία τῶν Ἀθηναίων τομ. 2, κεφ. 3.

⁽²⁾ Θεμιστοκλ. κεφ. 2. «Βλέπων (οὗτος) ὅτι καθ' ἕκαστον ἔτος οἱ προῖστάμενοι κατεσπατάλουν εἰς δωρεὰς (largitiones) τὰ εἰσοδήματα τῶν μεταλλείων, κατέπεισε τὸν λαὸν ἵνα μεταχειρισθῇ αὐτὰ εἰς κατασκευὴν πλοίων». — Ἄν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν σωφροσύνην τῶν χρόνων ἐκείνων τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας, βεβαίως ὁ Κορνήλιος Νέπωτος ἐπηρεάζεται ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐποχῇ καὶ

τοῦ Λαυριωτικοῦ εἰσοδήματος. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Grote ⁽¹⁾ ἐκ τῆς ἀπὸ δύο πηγῶν προελεύσεως τοῦ Λαυριωτικοῦ εἰσοδήματος, τοῦ τιμήματος ἤτοι τῆς μεταλλικῆς παραχωρήσεως καὶ τῆς ἐνιαυσίου ἐκ τοῦ μεταλλείου προσόδου, ὑποθέτει τὴν τελευταίαν μὲν σμικρὰς σημασίας, καταναλισκομένην κατ' ἔτος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους, τὴν ἑτέραν δὲ διὰ τῆς πολυπλασιάσεως τῶν ἐπιγενομένων παραχωρήσεων εἰσενεγκοῦσαν διαδοχικῶς ἐν τῷ τῆς πόλεως θησαυρῷ τὸ μαρτυρούμενον ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου σπουδαῖον πάντως ποσόν.

Τὸ βέβαιον εἶναι, ὡς πρὸς τὸν Boeckh, ὅτι τὸ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ ζητήματος χωρὶν τοῦ Ἡροδότου ἔχει τί δύσχρηστον, διότι κατ' αὐτὸ ἡ διανομὴ στηρίζεται εἰς τὴν προϋπόθεσιν ὅτι «ἐγένοντο χρήματα μέγала Ἀθηναίοισι,» ἐκ τῆς ὁποίας συμπεραίνεται, a contrario, ὅτι ἀναλόγως τῆς παραγωγικότητος τῶν μεταλλείων ἐκανόνιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν. Ὄταν δὲ ὁ Κορνήλιος Νέπως ὁμιλῇ περὶ προηγουμένων κατασπαταλήσεων εἰς δωρεὰς πρὸς τοὺς ἀπόρους (largitiones), καίριον καταφέρει τραῦμα κατὰ τῆς κανονικότητος τῆς ἐνιαυσίου διανομῆς. — Ἐτέρωθεν ὁ Grote ἀυθαίρετον ὁπωσοῦν ποιεῖται διάγνωσιν τῆς σημαντικότητος τῶν ἀληθῶς δύο πηγῶν τοῦ Λαυριωτικοῦ τῆς πόλεως εἰσοδήματος. Ἀρά γε ἡδύνατο νὰ προδεύσῃ ἡ Ἀθηναϊκὴ μεταλλουργία διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰσπράξεως μεγάλων τμημάτων ἐκ τῶν πρὸς τοὺς ἰδιώτας μεταλλικῶν παραχωρήσεων; Ἀλλ' εἶναι τοιαύτη ἡ φύσις τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας, ὥστε ὀλιγίστους τὸ πολυκίνδυνον ἄδηλον ἐπιτυγχάνει ἀγοραστάς. Ἐξ ἅπαντος τὸ σημαντικώτερον εἰσόδημα τῶν Ἀθηναίων δὲν ἦν τὸ πάγιον τὸ ἐκ τῶν μεταλλι-

τῆ πατρίδι αὐτοῦ περὶ δημαγωγῶν ἰδεῶν. Δι' προετοιμάσασθαι τὴν αὐτοκρατορίαν διαδόσεις πρὸς τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν οὐδὲν κοινὸν εἶχον πρὸς τὸ γόνιμον τοῦ λαοῦ ἐργαστήριον, ἐν ᾧ κατασκευάζοντο οἱ Μαραθωνομάχοι καὶ οἱ Σαλαμινομάχοι.

(1) Ἑλλην. Ἱστορ. μέρ. 2, κεφ. 8.

κῶν παραχωρήσεων, ἀλλὰ τὸ κινητὸν τὸ ἐπὶ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν.

Ἐὰν δὲν ἦτο τολμηρὸν νὰ παρέμβῃ τις μεταξύ τόσοσιν ἰσχυρῶν ἀγωνιστῶν, ὑποθέτομεν μᾶλλον, ὅτι τὸ διανεμητέον ποσὸν οὔτε τοῦ τελευταίου ἔτους ἦτο εἰσόδημα, οὔτε ἀπὸ πολὺ ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς. Ὅτι ἐνηργοῦντο ἐκ διαλειμμάτων διανομαὶ τοῦ Λαυριωτικοῦ εἰσοδήματος οὐδεμία ἀμφιβολία. Ὁ Ἡρόδοτος ρητῶς τὰς ἀναφέρει «Θεμιστοκλῆς ἀνέγνωσεν Ἀθηναίους τῆς διαιρέσιος ταύτης παυσάμενους . . .» Ἀφεύκτως δὲ κατὰ τὸν πρῶτον κλονισμὸν τῆς Ἀθηναϊκῆς δυνάμεως, τοῦ ὁποίου τὸ δράμα ἔλαβε τὴν γνωστὴν ἐν Μαραθῶνι λύσιν, τὰ ἐκ τοῦ Λαυρίου χρήματα ἢ διανεμήθησαν εἰς τὸν λαόν, ἢ ἐχρησίμευσαν εἰς ὑπεράσπασιν τῆς πόλεως. Ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (490 π.Χ.) μέχρι τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἀρχῶν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἦτοι ἐν διαστήματι τριῶν περίπου ἐτῶν, οὐδεμία περὶ κανονικῆς διανομῆς τοῦ Λαυριωτικοῦ εἰσοδήματος μαρτυρία.

Οὕτως ἡ ἔρευνα τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως τοῦ Λαυρίου ἀπὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης μέχρι τῆς ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίας δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τρεῖς μεθόδους. Ἡ πρώτη ἔχουσα ὡς βάσιν, ὅτι τὸ διανεμητέον ποσὸν εἶναι προῖδον ἐνιαύσιον, ἀποτελεῖ πρᾶξιν πολλαπλασιασμοῦ τοῦ Ἡροδοτείου δεκαδράχμου μερίσματος ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δικαιούχων. Ἐὰν ὁ Boeckh ὑπολογίζῃ αὐτοὺς εἰς δισμυρίους, Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος ἀνεβίβαζεν αὐτοὺς εἰς τρισμυρίους ⁽¹⁾. Ἡ ἐπρόκειτο λοιπὸν περὶ 200,000 Ἀττικῶν δραχμῶν, ἢ περὶ 300,000. Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης μέχρι τῆς ἐν

(1) Boeckh (Πολ. οἰκονομία τῶν Ἀθηναίων τόμ. 1, κεφ. 7). — Ἡρόδοτ. (Ἱστορ. βιβλ. 5, κεφ. 97). «Ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρας ἔλεγεν . . . ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἀποικοὶ καὶ οἶκος σφέας εἶη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα . . . ἐς δ' ἀνέπεισε σφέας· πολλοὺς γάρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο.»

Σαλαμίνι, δηλαδή ἐπὶ ἔλα 9 ἔτη, τὸ Λαύριον προσήνεγκεν εἰς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως κατὰ μὲν τὸν Boeckh, 1,800,000 Ἀττικῶν δραχμῶν, κατὰ δὲ τὸν Ἀρισταγόραν, 2,700,000. Ἀλλὰ καθόσον τὸ ἐκ Λαυρίου δημόσιον δικαίωμα ἦτο, ὡς ἀποδεικνύουσιν ὁ Boeckh καὶ ὁ Barthélemy, τὸ $\frac{1}{24}$ τοῦ ὅλου εἰσοδήματος, ἔπεται ἔτι κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐννεατίαν τὸ Λαύριον παρήγαγε κατὰ τὸν πρῶτον μὲν ὑπολογισμὸν 43,200,000, κατὰ τὸν ἕτερον δὲ 64,800,000 Ἀττ. δραχ.

Ἡ δευτέρα μέθοδος στηρίζεται εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν, ἔτι τὸ διανεμητέον ποσὸν ἦτο τριετοῦς ἀποταμιεύσεως ἔργον. Ἀφοῦ ἐκ τοῦ Ἡροδότου γνωρίζομεν, ὅτι προσδιωρίσθη εἰς κατασκευὴν διακοσίων νηῶν, ἄραγε ἐπήρκεσε μόνον ἢ ἐχρειάσθη καὶ μεταγενεστέρα ἐκ Λαυρίου ἐπικουρία. Ἐὰν δεχθῶμεν, ὅτι αἱ διακόσιαι νῆες εἶνε κατόρθωμα μόνον τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ποσοῦ, ἢ ἀξιοπιστία τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας διακινδυνεύει ἐπαισθητῶς, διότι, ὑπολογιζομένης τῆς ἀξίας ἐκάστης νηὸς ἀντὶ ταλάντου (1), ἰδοὺ διακόσια τάλαντα ἀξίας 1,200,000 Ἀττικῶν δραχμῶν (2). διαιρουμένης δὲ τῆς ποσότητος ταύτης διὰ τοῦ δεκαδράχμου μερίσματος ἐξογκοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀθηναίων πολιτῶν πέραν παντὸς ὁρίου ὑπερβολῆς, εἰς 120,000! Ἡ ὅλη λοιπὸν οἰκονομία τῶν στενῶν τῆς Σαλαμίως θὰ ἦτο αἰνίγμα ἱστορικόν, διότι ἐὰν ἤρκει τὸ εἰσόδημα ἔτους ἢ τριετίας εἰς κατασκευὴν διακοσίων νηῶν, ἰδοὺ ὅτι ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἐννεατίας ἠδύνατο νὰ ἀποτελεσθῇ ἐν τῇ δευτέρᾳ μὲν περιπτώσει εἰς νῆας 600, ἐν τῇ πρώτῃ δὲ εἰς νῆας 1800.

Ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι παρέταξαν ἐν Σαλαμίνι διακοσίας νῆας, περὶ τούτου ὁ Ἡρόδοτος ὁμιλεῖ κατηγορηματικῶς (3). Ἀλλὰ

(1) Πολυαίνου (Στρατηγ. Α'. 30. § 5).

(2) Barthélemy (Περικλ. Ν. Ἀναχάρσ. τόμ. 3, πίν. 14ος).

(3) Βιβλ. Η'. κεφ. 44. «Ἀθηναῖοι μὲν . . . παρεχόμενοι νῆας ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν μούνοι . . .» κεφ. 1 (46) «Χαλκιδέες ἐπλήρουν ἐξ ἑκοσίων Ἀθηναίων παρεχόντων σφι τὰς νῆας».

τὸ ναυτικόν, ὡς ἔλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, συντηρεῖται κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς ἀνανεώσεως ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην ἢ ἀρχαία ναυπηγικὴ εἶναι πολὺ ὀπισθεν τῆς καθ' ἡμᾶς. Ἐνῶ μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν στόλον ἐξ 70 τριήρων κατὰ τῆς Πάρου, ὀλίγον κατόπιν, μόλις 50 ἔχοντες ἵνα ἀντιτάξωσι κατὰ τῆς γείτονος καὶ ἐπιφοβώτερας δυνάμεως τῶν Αἰγινήτων, ἠναγκάσθησαν ἵνα δανεισθῶσιν 20 παρὰ τῶν Κορινθίων (1). Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς χρονολογεῖται πιθανώτατα ὁ καὶ ἐν πολὺ μεταγενεστέροις ἔτι χρόνοις λειτουργῶν ἔτι ἐν Ἀθήναις νόμος, καθ' ὃν ἀνὰ πᾶν ἔτος προσναυπηγοῦντο 20 τριήρεις (2). Ἐὰν λοιπὸν ὑπολογίσωμεν πρὸς ταῖς διακοσίας ναυπηγηθεῖσαις καὶ τὰς πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ στόλου προσναυπηγουμένας εἴκοσι κατ' ἔτος νῆας εἰς διάστημα κατὰ μέσον ὄρον 5 ἐτῶν, δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας ἢ ἰδέα ἔτι ἢ Ἀθηναϊκὴ δημοκρατία ἀπὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης μέχρι τῆς ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίας κατασκεύασε 300 τριήρεις (3). Ὅτι ἰδιαιτέρως πρὸς ἀνανέωσιν καθὼς ἐν γένει καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀναγεννωμένης ναυτικῆς ἐν Ἀθήναις δυνάμεως τὸ Λαυριωτικὸν τῆς πόλεως εἰσόδημα ἐχρησίμευσεν ὡς βᾶσις κοινὴ, περὶ τούτου οὐ μόνον αἱ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ καὶ πᾶσα διάκρισις θὰ ἦτο ἐντελῶς αὐθαίρετος.

Ἐὰν ἤδη ὑπολογίσωμεν τὴν ἀξίαν ἐκάστης νηὸς ἀντὶ ταλάντου, αἱ 300 νῆες ἀντιπροσωπεύουσι 300 τάλαντων ἀξίαν, τὴν ὁποίαν ἢ Λαυριωτικὴ ἐν ἔτεσιν ἐννέα προσήνεγκεν εἰς τὸν

(1) Ἡροδ. Γ. κεφ. 89 καὶ 132.

(2) Διοδ. Σικελ. (Ἱστορ. βιβλιοθ. ΙΑ'. 43).

(3) Ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐν Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίαν παραταχθεισῶν Ἀθηναϊκῶν νηῶν «αἱ ἡμίσεαι τετραμέναι ἔσαν» (Ἡροδ. Η'. 18). Πρὸς τὰς ἐντεῦθεν ἐκτὸς μάχης καὶ τὰς πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ στόλου ἀπαιτούμενας ὑπολογιστέαι καὶ αἱ ὀπωσδήποτε μὴ συμμετασχοῦσαι εἰς τὴν ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίαν, διότι οὐδέποτε δύνανται νὰ παραταχθῶσι ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὅλαι τῆς ἐπικρατείας αἱ δυνάμεις.

τῆς πόλεως Θησαυρόν· ἐπομένως τὸ τρίτον ἀνήκει εἰς τὴν μέχρι τῆς πολιτικῆς νίκης τοῦ Θεμιστοκλέους ἐποχὴν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ συμπέρασμα ἐξηγεῖ τὴν ἐν τοῖς Στρατηγικοῖς τοῦ Πολυαίνου πληροφορίαν καὶ τὰν ἀνάπαλιν ὑποστηρίζεται ὑπ' αὐτῆς· διότι «Θεμιστοκλῆς ἐν τῷ πρὸς Αἰγινήτας πολέμῳ, »μελλόντων Ἀθηναίων τὴν ἐκ τῶν ἀργυρείων πρόσοδον ἐκατὸν τάλαντα διανέμεσθαι, κωλύσας, ἔπεισεν ἑκατὸν ἀνδράσι τοῖς πλουσιωτάτοις, ἑκάστῳ δοῦναι τάλαντον· κἂν μὲν ἀρέσῃ τὸ πραχθησόμενον τῇ πόλει, τὸ ἀνάλωμα λογισθῆναι· ἐὰν δὲ μὴ ἀρέσῃ τοὺς λαβόντας ἀποδοῦναι. Ταῦτα μὲν ἔδοξεν, οἱ δ' ἑκατὸν ἄνδρες ἕκαστος μίαν τριήρη κατέστησε σπουδῇ χρησάμενος κάλλους καὶ τάχους» (¹). Ἐν τούτοις ἡ πρόσοδος τῶν 300 τάλαντων ἦν τὸ 24ον τῆς Λαυριωτικῆς παραγωγῆς· ἐπομένως ἀναδιβαζομένης ταύτης εἰς 7,200 τάλαντα, ἀξίας 43,200,000 Ἀττικῶν δραχμῶν, αἱ δύο μέθοδοι συναντῶνται εἰς τὸ ἀποτέλεσμα (²).

Ἡ τρίτη μέθοδος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν τιμῶν. Ἐὰν ἐγνωρίζομεν τὰς ἐπὶ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης τιμὰς τῶν πραγμάτων καὶ τὰς μετὰ ἐννέα ἔτη τιμὰς αὐτῶν, ὑποτιθεμένης στασιμότητος ἐν τῇ ζήτησει καὶ ἐν τῇ προσφορᾷ, ἡδυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν πραγμάτων, ἂν π. χ. ἠϋξήσεν αὕτη ὡς 3 πρὸς 1, ὅτι ἐτριπλασιάσθη ἡ ἐν τῇ Ἀττικῇ κυκλοφοροῦσα ποσότης πολυτίμων μετάλλων. Ἀλλ' ἕκαστος ἐννοεῖ τὰς δυσκολίας τῆς μεθόδου ταύτης. Ἐὰν αἱ προηγούμεναι ἔχωσι τὴν ἀξίαν τῆς προσεγγίσεως, ἡ προκειμένη εἶναι μᾶλλον ἀνεπίδεκτος μαθηματικῆς ἀκριβείας ἐνώπιον τῆς σπανιότητος τῶν βοηθημάτων, τὰ ὅποια οἱ ἱστορικοὶ κατέλειπον ἡμῖν ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τῆς ἀρχαιότητος βίου.

Ἡ νομισματικὴ οἰκονομία τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σόλωνος ὑπέστη σπουδαίαν μεταβολήν. Ὑλῆ ἀργυρὰ, 72

(¹) Πολυαίνου (Στρατηγ. Α. κεφ. 30, § 5).

(²) Κατὰ τὸν ἐπὶ τῆς πρώτης ὑπολογισμὸν τοῦ Boeckh.

δραχμὰς προηγουμένως ἀποτελοῦσα, ἐχρησίμευεν εἰς κατασκευὴν 100 δραχμῶν νέων (³). Τὸ γεγονός τοῦτο μαρτυρεῖ τὰς ἐν τῇ ἐποχῇ ἀνάγκας τῆς κυκλοφορίας καὶ συγχρόνως ἀνάλογον τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀργυρᾶς ὕλης. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ σχέση τοῦ ἀργύρου πρὸς τὸν χρυσὸν ἦτο ὡς 1 πρὸς 10· ὁ χρυσὸς ἦτο σπάνιος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀργυρὸς ἐπίσης (⁴). Ἐν τούτοις κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Γέλωνος, συγχρόνου τοῦ Ξέρξου, ἡ σχέση τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἀργύρον ἦτο ὡς 13 $\frac{1}{2}$ πρὸς 1, δηλαδή ὁ χρυσὸς ἐγένετο κατὰ 3 $\frac{1}{2}$ $\%$ πολυτιμώτερος, ἢ, ὅπερ ταῦτόν, ὁ ἀργυρὸς ἐγένετο κατὰ 3 $\frac{1}{2}$ $\%$ ἀφθονώτερος (⁵). Ἐνῶ τοσοῦτος χρυσὸς εἰσέρρευεν ἐπὶ τῶν Μηδικῶν ἐν Ἑλλάδι, ἡ προσφορὰ τοῦ ἀργύρου ἦτο τόσον ἀνωτέρα, ὥστε ὑπετιμήθη πλειότερον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὰ χρυσὰ νομίσματα ἦσαν σπανιώτατα, ὡς μαρτυρεῖ ἡ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας ἀπάτη τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους (⁶). Ἀρά γε ἡ δραστηρία ἀνάπτυξις τῆς Λαυριωτικῆς μεταλλουργίας εἶναι ἀλλοτρία εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο; Ἐν τούτοις καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ καθ' ἡμᾶς ἐποχῇ, τῇ μὴ γινωσκούσῃ ἄλλα ὄρια τῆς δραστηριότητος αὐτῆς ἢ τὰ τῆς γῆς ὀλοκλήρου, ἀνακάλυψις σπουδαίου πολυτίμου μεταλλείου ἐξασκεῖ μεγίστην ἐπὶ τῶν τιμῶν ἐπιρροήν (⁷). Πόσον μεγάλη ἦτο ἡ μεταλλικὴ ἐκείνη

(¹) Boeckh (Πολιτικὴ Οἰκονομία τῶν Ἀθηναίων τόμος 1, κεφάλ. 4, § 4).

(²) Αὐτ. (τομ. 1, κεφ. 6, § 1).

(³) Αὐτ.

(⁴) λέγεται Πολυκράτεια ἐπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μολύβδου, καταχρυσώσαντα, δοῦναι σφίσι τοὺς δὲ δεξαμένους, οὕτω δὲ ἀπαλάσσεσθαι» (Ἠροδ. Γ', κεφ. 56).

(⁵) Ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν περιπτώσεων ἐπὶ τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν μεθ' ὧν ὁ ἀργυρὸς ἀνταλλάσσεται ἀξιών, ἐν γένει περιεργὸς εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Say (Ἐγχειρ. Πολιτικῆς Οἰκονομίας 2, 3) γενόμενος ὑπολογισμὸς τῆς μεταξὺ σίτου καὶ ἀργύρου ἀναλογίας ἐν τοῖς ἐξῆς τοῦ χρόνου σημείοις. Οὕτω σίτου κοιλὸν (ἕκατ. ΕΤΟΣ 7—ΦΥΛ. 73—ΜΑΡΤΙΟΣ 1870.

δύναμις τοῦ Λαυρίου ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἐκάστη Ἀττικὴ δραχμὴ ἀντεστοίχει πρὸς 4 περίπου ἡμετέρας! Φαντάζεται τις τὴν ἐκ τῆς Λαυριωτικῆς ἐνιαυσίου ἀξίας 19,200,000 νεωτέρων δραχμῶν (4,800,000X4) ἐπιγενομένην ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἀγορᾶς ἐπανάστασιν. Τοιοῦτοτρόπως ἐνῶ ἐπὶ τοῦ Σόλωνος ὁ βοῦς ἐτιμᾶτο 5 δραχ., ἐβδομήκοντα ἔτη μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐτιμᾶτο 51⁽¹⁾!

Ἐν τούτοις ἡ μεταλλικὴ ποσότης τῶν κατ' ἔτος παραγομένων 4,800,000 Ἀττικῶν δραχμῶν, τῆς ἀνθηρᾶς περιόδου τῶν Μηδικῶν χρόνων, ἐνδιαφέρει τὴν ἡμετέραν μελέτην μόνον ὡς βάρος. Ἐὰν τὸ βάρος τοῦτο ἐπὶ Θεμιστοκλέους ἦτο πολυτιμώτερον, τί πρὸς ἡμᾶς; Τὸ βάρος καὶ ἡ ποιότης τοῦ μετάλλου δεικνύει τὴν πραγματικὴν τοῦ μεταλλείου δύναμιν ἢ ἀξία αὐτοῦ εἶναι ἔργον κοινωνικὸν καὶ ἐπομένως εὐμετάβλητον. Ἐκάστη λοιπὸν δραχμὴ, κατὰ τὰς ἐξακριβώσεις τοῦ Barthélemy, περιεῖχεν 83 κόκους, ἀναλογοῦντας πρὸς 4 γραμ. καὶ $\frac{2}{19}$ ἐπομένως ἡ ποσότης τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν ἐξορυσσομένης ἐν Λαυρίῳ πολυτίμου ὕλης ἀνέβαινε κατ' ἔτος εἰς 20,968,000 γραμ. ἀντιστοιχοῦντα εἰς 21 σχεδὸν τόνους, ἦτοι εἰς 16,402 ὀκάδ. ἀργύρου. Ὑπολείπεται ἡ ἐξακριβωσις τῶν παραγωγικῶν τῆς ποσότητος ταύτης δαπανῶν. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς ἡμῶν δὲν εἶναι ἡ σύγκρισις τῆς νεωτέρας βιομηχανίας πρὸς τὴν ἀρχαίαν, οὐδ' ἡ ἀπόδειξις κατὰ πόσον διαφέρει ἡ ἀξία καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑποδουλωθεισῶν μηχανικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, σχετικῶς πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐλευθερωθεισῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

τόλλιτρον) ἀντηλάσσετο τῷ	1514	πρὸς	333	κόκους ἀργύρου.
»	1536	»	731	»
»	1610	»	1130	»
»	1640	»	1280	»
»	1789	»	1342	»
»	1820	»	1610	»

(¹) Boeckh (Πολ. Οἰκονομία τῶν Ἀθηναίων Α'. 14, § 2).

Ἐὰν ἡ βιομηχανία ἀρέσκεται εἰς νέας ὁδοὺς, μὴ λωσμονήσωμεν ὅτι ἐνθαρρύνει αὐτὴν ἡ θεὰ τῶν ἀρχαίων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἱστορικὴ τοῦ Λαυρίου ἐπιθεώρησις ἔχει τὴν ἀξίαν τοῦ δειγματος, τὸ ὁποῖον καὶ αἱ τρεῖς προεκτεθεῖσαι μέθοδοι ἀναλύουσιν εἰς τὸ καθολικὸν συμπέρασμα, ὅτι ἡ μεταλλικὴ τῆς Ἀττικῆς ἄκρας παραγωγὴ ἦτο ἀληθῶς σπουδαιοτάτη. Ἦρχισε μετὰ τῆς δημοκρατίας καὶ ἐτελείωσεν ὅτε ἡ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως Νίκη ἀπέκτησε πτερὰ.

ΡΩΣΣΙΚΟΣ ΚΑΠΝΟΣ.

Εἶναι τοιαύτη ἡ ποικιλία τῶν κλιμάτων ἐν τῇ ἀχανεῖ τῆς Ρωσσίας χώρα, ὥστε δὲν πρέπει, λέγει ὁ Schnitzler, νὰ ἐκπληχθῇ τις διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συνάντησιν τῶν πλείστων τῆς γῆς προϊόντων ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ βάμβακος μέχρι τοῦ ἀρκτικού βρύου, ἀπὸ τοῦ οἴνου καὶ τῶν γλυκέων τῆς συγκερασμένης ζώνης καρπῶν μέχρι τῶν ἀγρίων τῆς παγωμένης ἀρκτου ἐφοδίων.

Ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ἐπαρχίαις, ὡς π. χ. ἐν τῇ Βεσσαραβία καλλιεργεῖται ὁ καπνὸς μετ' ἐπιτάσεως ὁσημέραι προβαινούσης. Ἐν πολλαῖς ἐπαρχίαις τὸ κυριώτερον εἰσόδημα ὀφείλεται εἰς τὴν καπνοφυτεῖαν, οὐσαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς τὰς χεῖρας ἰδίως τῶν Μενονιτῶν καὶ τῶν Γερμανῶν. Τῷ μὲν 1853 ὑπελογίζοντο εἰς 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. πούτια (πρὸς 16 $\frac{1}{3}$ χιλιόγραμμα ἕκαστον πούτιον) ἡ ὀλικὴ τῆς Ρωσσίας καπνοπαραγωγὴ, τῷ δὲ 1876—77 ἀνέβη εἰς 3 $\frac{1}{3}$ ἑκατομ. πούτια, κατὰ τὰς τελευταίας καὶ ἀκριβεστέρας πληροφορίας. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀνήκουσιν 1,480,000 πούτια εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τσερνίγοβ, 702,000 εἰς τὴν τῆς Πολτάβας, 355,000 εἰς τὴν τῆς Σαμάρας, 215,000 εἰς τὴν τῆς Βεσσαραβίας καὶ 131,000 εἰς τὴν τοῦ Καυκάσου.

Ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῶν καπνῶν ἐν Ρωσίᾳ παριστᾷ τὰ ἐξῆς φαινόμενα. Ἐπὶ μὲν τῆς εἰσαγωγῆς ἀπὸ 216,031 πουτίων εἰς φύλλα καπνοῦ καὶ 3,709 εἰς σιγάρα τῷ 1873, παρατηροῦνται 213,922 εἰς φύλλα καὶ 3,369 εἰς σιγάρα τῷ 1874. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς ἀπὸ 151,445 πουτίων καπνοῦ τῷ 1873 ἠλαττώθη αὕτη εἰς 90,748 τῷ 1874. Λεπτομέρειαι τῆς ἐνιαυσίου παραγωγῆς, αἵτινες δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν ἐγχωρίων καπνοφυτειῶν.

Ἀπὸ 40,000 δεσιατίν (ἐκάστη δεσιατίν=2,400 □ πήχεις) εἰς τὰς ὁποίας εἶδομεν ἐν τῷ 70ῳ φυλλαδίῳ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως, ὅτι πρὸ τινος χρόνου ὑπελογίζοντο αἱ ἐν Ρωσίᾳ καπνοφυτεῖαι, ἀνέρχεται νῦν ἡ ἔκτασις αὐτῶν εἰς 48 1/2 χιλ. δεσιατίν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀριθμοῦνται 91,269 καπνοφυτεῖαι. Τὸ τρίτον τοῦ ἔλου ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τσερνίγοβ, 15,987 δεσιατίν. Ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Πολτάβας αἱ καπνοφυτεῖαι κατέχουσι ἔκτασιν 13,881 δεσιατίν. Ἐν γένει ἐν τῇ Μικρᾷ Ρωσίᾳ ἀνήκει τὸ διπλάσιον καὶ ἐπέκεινα τῆς Ρωσικῆς καπνοπαραγωγῆς. Ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας Σαμάρας (6,188 δεσιατίν), ἡ τῆς Βασσαραβίας (4,309 δεσιατίν), ἡ τοῦ Καυκάσου (2,055 δεσιατίν), ἡ τῆς Χάρκοβ (1,094 δεσιατίν), ἡ τῆς Ταμπόβης (845 δεσιατίν) καὶ ἡ τῆς Ταυρικῆς (811 δεσιατίν).

Ἐν γένει ὁ Ρωσικὸς καπνὸς διακρίνεται εἰς τέσσαρας ποιότητας ἀναλόγους πρὸς τὰ φύλλα αὐτοῦ. Ἡ πρώτη φύλλον μέγιστον, ἡ δευτέρα φύλλον μέγα, ἡ τρίτη φύλλον μικρὸν καὶ ἡ τετάρτη φύλλον μέτριον καὶ στρογγυλόν. Αἱ ἀγοραὶ τῶν Ρωσικῶν καπνῶν ἐνεργοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ τέλους Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους Νοεμβρίου, διευθύνονται δὲ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τμήματος τῆς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας εἰς τὸ ἀρκτικὸν αὐτῆς διὰ τῆς χερσαίας καὶ ποταμίου συγκοινωνίας, ἐπιβαρυνόμεναι ἐκ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς μέχρι Ροστοβίου διὰ 3 περίπου δραχμῶν κατὰ 16 χιλιογράμμα.

Ρ. Π. ΒΕΓΓΑΡΗΣ.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ ΕΝ ΠΟΛΕΜΩ.

Ἐνώπιον τῶν μεγάλων κατὰ θάλασσαν πολεμικῶν παρασκευῶν τὸ ζήτημα τῆς πρὸς αὐτὰς χρησιμοποίησεως τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ κέκτηται μεγάλην σημασίαν, ἐξαιρέτως διὰ τὰς χώρας ἐκεῖνας τῶν ὁποίων τὰ οἰκονομικὰ μέσα εἶναι περὶωρισμένα. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπραγματεύθη πρὸ τινος χρόνου ὁ κ. Barnaby ἐν τῇ Institution of Naval Architects δι' ἀναλύσεως τῆς ὁποίας τὰ πορίσματα, εἰάν ἔχῃ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὸ Ἀγγλικὴν ἔποψιν, κέκτωνται πολὺ περισσότερο ὑπὸ ἄλλων ἐθνῶν ἐπόψεως καὶ ἐξαιρέτως τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Ἐν πρώτοις παρίσταται ἡ λειτουργία τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοκινήτων εἰς προμήθειαν τῶν στόλων καὶ τῶν ναυτικῶν σταθμῶν. Ἀκολουθῶς ἔρχεται καὶ ἡ ἰδέα τῆς τροποποιήσεως τῆς ἐμπορικῆς ναυπηγίας μέχρι δεδομένου σημείου, καθ' ὃ δύναται νὰ καταστῇ ἐνεργοτέρα ἢ εἰς τὰ πολεμικὰ πράγματα μετοχὴ αὐτῆς. Εἶναι εὐκόλον, λέγει ὁ κ. Barnaby, νὰ ἐφοδιασθῶσι τὰ ἐμπορικὰ ἀτμοκίνητα δι' ὀπλισμοῦ καὶ ἄλλων ἐφοδίων, τὰ ὁποῖα δύνανται ἐν ἀνάγκῃ νὰ καθιστῶσιν αὐτὰ ἀληθῶς μάχημα πλοῖα, τόσον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐπιθέσεως ὅσον καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀμύνης.

Συγκρινόμενα τὰ ἐμπορικὰ ἀτμοκίνητα πρὸς τὰ θωρηκτὰ δὲν ἔχουσι τὰ σπουδαιότερα ὄργανα τῶν μηχανῶν των ὑπὸ τὸ ὕδωρ αὐδ' ὑπὸ τὴν προφύλαξιν τῶν ἀνθρακαποθηκῶν αὐτῶν, στεροῦνται δὲ τῶν ξυλίνων περιφραγμάτων, τὰ ὁποῖα χαλαρόνουσι τὰς μετρίας βολὰς καὶ δὲν εἶναι διηρημένον τὸ σκάφος των εἰς πολλὰ διαμερίσματα δυνάμενα νὰ περιορίσωσι τὴν ὑδατίνην ἐνέργειαν τῶν ρηγμάτων. Ἄλλ' αἱ ἀντιθέσεις αὗται αἵτινες τόσον ὑποδεέστερα καθιστῶσι τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, δὲν

ἀποκλείουσι τὴν περαιτέρω ἔννοιαν τῆς πρὸς πόλεμον καὶ κατὰ τῶν περιπετειῶν τοῦ παρασκευῆς αὐτῶν, χωρὶς νὰ παραβλάπτηται καὶ ἡ κυρίως ἐμπορικὴ ἀποστολὴ τῶν.

Προφανῶς πρόκειται περὶ τῶν ναυπηγουμένων ἀτμοκινήτων, τῶν ὁποίων τὸ σκάφος δύνανται νὰ διαχωρίζηται εἰς ἕσον ἔνεστι πλείονα διαφράγματα, τόσον διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν πραγματειῶν ὅσον καὶ διὰ μέγα μέρος τῶν κινδύνων τῆς πολεμικῆς ἢ ἄλλης βυθίσεως. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἤδη κατεσκευασμένα ἀτμοκίνητα δύνανται διὰ πλαγίου διαφράγματος πρὸ τῆς μηχανῆς νὰ ἐξασφαλίσωσι ταύτην ἀναλόγως, δύνανται νὰ ἐφοδιασθῶσι δι' ἐμβόλου τινὸς καὶ νὰ ὀπλίσωσι τὴν πρῶσαν τῶν διὰ δύο πυροβόλων τῶν 64 λιτρῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν εὐρεθῶσι τὰ πλοῖα ταῦτα εἰς θέσιν νὰ πολεμήσωσι κατάπρωρα, οἱ ὅροι ὑφ' οὓς εἶναι κεκλημένα νὰ λειτουργήσωσι δὲν εἶναι δυσαναλόγως χείρονες μετρίων πολεμικῶν πλοίων. Ὁμοίως δύνανται καὶ ἡ πρύμνη νὰ ὀπλισθῆ· καὶ εἰς τὰ πλευρὰ δὲ πυροβολοστοιχίαι κεκαλυμμένα δύνανται κατὰ τὰς εἰδικὰς τοῦ σκάφους περιστάσεις νὰ στηθῶσι.

Ἀπὸ τιαύτης περίπου παρασκευῆς δυνάμεθα νὰ ἐρευνήσωμεν τὴν κυρίως ἐν πολέμῳ ἀποστολὴν τῶν ὀπλισμένων ἐμπορικῶν πλοίων. Καὶ ἐκ μὲν τῆς ἐπόψεως τῆς ἀμύνης δύνανται νὰ προστατεύωσιν ἑαυτὰ κατὰ τῶν ἐπιθέσεων ἐν τῇ ἀνοικτῇ θαλάσῃ εἴτε ἀπέναντι πολεμικῶν πλοίων εἴτε ἀπέναντι ἐμπορικῶν ὀπλισμένων, νὰ ἐνεργῶσι τὴν ἀστυνομίαν τῶν ναυτικῶν ὁδῶν κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως ἐναντίον τῶν πειρατῶν, νὰ ἐμποδίζωσι τὰς πρὸς ἀποκλεισμὸν ἀποπείρας τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ διευκολύνωσι τὰς προσπελάσεις τῶν μεγάλων λιμένων τῆς ἐπικρατείας, νὰ συνοδεύωσι τὰ ἄοπλα ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ νὰ προφυλάττωσι τὰ παράλια ἀπὸ μὴ συγκεντρωμένων τοῦ ἐχθροῦ προσβολῶν. Ἐκ δὲ τῆς ἐπόψεως τῆς ἐπιθέσεως τὰ ὀπλισμένα ἐμπορικὰ πλοῖα δύνανται νὰ καταδιώκωσι τὰ ἐχθρικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, νὰ ζημιῶσι τοὺς λιμένας, τοὺς ναυτικούς σταθμούς καὶ τὰς παραλίους πόλεις τοῦ ἐχθροῦ, διευκολύνοντα ἀποβάσεις εἰς τὴν χώραν τοῦ, νὰ κατα-

στρέφωσι τὰ ἔνοπλα ἐμπορικὰ τοῦ πλοῖα, νὰ ἀποκλείωσι τοὺς πρωτεύοντας λιμένας τοῦ, νὰ μεταφέρωσι στρατεύματα καὶ πολεμοφόδια καὶ νὰ διατηρῶσι τὴν συγκοινωνίαν διὰ μέσου πορθμείων ταχυδρομικῶν.

Ὅθεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων τῆς ναυτικῆς ἐν πολέμῳ ἐνεργείας, πολλὰ μὲν δύνανται αὐτὸ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔνοπλον ἐμπορικὸν ναυτικόν, εἰς τὰ λοιπὰ δὲ ὑπὸ τὴν ἀρωγὴν τοῦ κυρίως πολεμικοῦ ναυτικοῦ σπουδαίως νὰ συνεργήσῃ ἐν τῇ συνοχῇ τῶν περιστάσεων. Πρέπει δὲ νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν τὸ προτέρημα τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοκινήτων, ὅτι ἔχοντα μείζονα δυνάμιν ταχύτητος τόσον εἰς μηχανὰς ὅσον καὶ εἰς ἀνθρακοπρομηθείας (αἵτινες ἐλάσσονες πάντως ἐν τοῖς πολεμικοῖς πλοίοις) δύνανται νὰ ὑπολογίσωσι μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας τὰς στιγμὰς καὶ τὰς θέσεις τῆς προσβολῆς. Ἀμα δὲ πρόκειται τὰ πλοῖα ταῦτα νὰ ἀντιμετρηθῶσι πρὸς μὴ θεωρητὰ ἢ ἐλαφρῶς τοιαῦτα, ὑποτιθεμένης τῆς αὐτῆς ἐκατέρωθεν ταχύτητος, εἶναι φανερόν ὅτι μᾶλλον ἢ ποσότης καὶ ἡ δυνάμις τῶν ἐν αὐτοῖς πυροβόλων θέλει ἀποφασίσῃ τὴν ἐκβασιν τοῦ ἀγῶνος, ὅστις θέλει συναφθῆ ἐκ μακρῶν ἀποστάσεων. Παραλείπομεν τὰς αἰφνιδίως ἐπιθέσεις τοῦ ταχυκινήτου ὀπλισμένου ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ κατὰ τῶν ἱστιοφόρων καὶ τῶν μὴ ἐνόπλων ἀτμοκινήτων τοῦ ἐχθροῦ, μὴ δυναμένου κατὰ συνέπειαν παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ τὰ προφυλάττῃ ὑπὸ τὴν ἀκτίνα τοῦ κυρίως πολεμικοῦ ναυτικοῦ τοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως τίθενται ἐπὶ τραπέζης τὰ μέχρι τῶν ἀρχῶν ἔτι τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐπίσημα διπλώματα τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ εἰς μετάληψιν τῶν κατὰ θάλασσαν πολεμικῶν ἀγῶνων. Πρὸς καιρὸν ὑποχωρήσαντα ἐνώπιον τῆς ὑπερτέρας δυνάμεως τῶν κινήτων τοῦ πελάγους φρουρίων, πρόκειται ἤδη νὰ ζητήσωσι τὰ ἐμπορικὰ ἀτμόπλοια, ἐν τῇ εὐκινήσιαι των καὶ ἀπὸ συνδυασμοῦ τῶν νεωτέρων τῆς ναυπηγικῆς τελειοποιήσεων, τὸ ἀνήκον αὐτοῖς μέρος ἐκ τῶν θαλασσίων δαφνῶν.

ΔΙΔΥΜΟΤΟΚΙΑ.

Ἡ γέννησις τῶν διδύμων ἀποτελεῖ φυσιολογικὸν σύμπτωμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξηγήσῃ μίαν σελίδα τῆς μακρᾶς ἐκείνης ἀρχεγόνου περιόδου, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὡς ἀφετηρίαν τῶν προϊστορικῶν τῆς ἀνθρωπότητος χρόνων. Πρέπει βεβαίως ἐκ τοῦ μέρους τούτου νὰ ἐγένοντο πολλάκι τοῦ ἀνθρωπίου εἶδους ἀναμίξεις, ἵνα πλησίον τῆς κανονικῆς μονοτοκίας, τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν ἐν τῇ σημερινῇ τῆς ἀνθρωπογενείας καταστάσει, παρίσταται καὶ ἡ ἐξαιρέσις τῆς πολυτοκίας. Νόμοι παντοδύναμοι τῆς φύσεως, ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἰδιαιτέρων συνδυασμῶν, ποῦ μὲν παρέχουσι πλείονας διπλᾶς γεννήσεις (διδυμοτοκίας), ποῦ δὲ ἐλάσσονας. Δυνάμεθα νὰ μελετήσωμεν τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐπὶ σχετικῶν τινῶν ἐρευνῶν τῶν Κ. Κ. Bertillon καὶ Tschonriloff.

Παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι οἱ γόνιμοι τῆς διδυμοτοκίας καρποὶ ὀλιγώτερον συνδυάζονται πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ἐνεστώσης ζωῆς, διότι ἐσημειώθησαν ἐν Γαλλίᾳ 15 τοῖς % νεκρογέννητα ἐπὶ διδυμοτοκιῶν καὶ 4 τοῖς % ἐπὶ ἀπλῶν γεννήσεων, ὥστε ἡ θνησιμότης ἐνώπιον τῆς θύρας τῆς ζωῆς εἶναι τετραπλασία διὰ τοὺς διδύμους.

Τὸ φαινόμενον τῆς διδυμοτοκίας συνδέεται μᾶλλον πρὸς τοὺς ὑψηλοτέρους τὸ ἀνάστημα γονεῖς· νέα ἀναγωγὴ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχικὴν τοῦ ἀνθρωπίου γένους διάπλασιν, καθ' ἣν δηλαδὴ ἐποχὴν γίγαντες ἐβάδιζον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὰ ὄρη οὗτοι θέτοντες, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἐπ' ἀλλήλων ἠπεύλουν τὰς οὐρανίας κατοικίας τῶν θεῶν. Ἡ ἐμφάνισις τῶν μεγάλων ἀναστημάτων ἐπὶ τῆς διδυμοτοκίας ἀπεκαλύφθη ὑπὸ τῶν μέσων ὄρων, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται ἡ καταστατικὴ ἀπὸ τῶν λόγῳ ἐλλειποῦς ἀναστήματος στρατιωτικῶν ἐξαιρέσεων. Διότι εἰς χώρας, ἐν αἷς πλείοτεροι τοιαῦτα ἀπαντῶνται ἐξαιρέσεις (δηλαδὴ μικρὰ ἀναστήματα), αἱ διπλαῖ γεννήσεις εἶναι σπα-

νώτεροι, καὶ τὰνάπαλιν ἐν χώραις, ἐν αἷς ὀλιγώτεροι ἀπαντῶνται τοιαῦτα ἐξαιρέσεις (μεγάλα ἀναστήματα), συνηθέστεροι εἶναι αἱ διπλαῖ γεννήσεις.

Τοιοῦτοτρόπως ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1861—1865 ἐν δύο μὲν νομοῖς, καθ' οὓς ἐπὶ 100 στρατευσίμων ἐξηρέθησαν κατὰ μέσον ὄρον 5,93 λόγῳ ἐλλειποῦς ἀναστήματος, ἐσημειώθησαν ἐπὶ 1000 γεννήσεων 13—14 διπλαῖ, ἐν ἑτέροις δὲ ἐξ ἑνὸς νομοῖς, καθ' οὓς ἐπὶ 100 στρατευσίμων ἐξηρέθησαν κατὰ μέσον ὄρον 10,54 ἕνεκεν ἐλλειποῦς ἀναστήματος, ἐσημειώθησαν ἐπὶ 1000 γεννήσεων 7—8 διπλαῖς. Ἐν Βαυαρίᾳ κατὰ μὲν τὸ ἄνω Παλατινάτον ἐνῶ ἐπὶ 1000 γεννήσεων αἱ 20,80 εἶναι διπλαῖ, ὁ μέσος ὄρος τῶν λόγῳ ἐλλειποῦς ἀναστήματος ἐξαιρέτων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας εἶναι 3,86 τοῖς % κατὰ δὲ τὴν κάτω Φραγκονίαν ἐνῶ ἐπὶ 1000 γεννήσεων αἱ 12,98 εἶναι διπλαῖ, ὁ μέσος ὄρος τῶν ἀπὸ τοῦ ἀναστήματος ἐξαιρέσεων εἶναι 3,80 τοῖς %. Ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ μὲν τὴν Λίμιλιαν ἐπὶ 1000 γεννήσεων αἱ 15,42 διπλαῖ καὶ ὁ μέσος ὄρος τῶν ἐξαιρέσεων λόγῳ ἐλλειποῦς ἀναστήματος 5,79 τοῖς % κατὰ δὲ τὴν Σαρδηνίαν ἐπὶ 1000 γεννήσεων αἱ 7,85 εἶναι διπλαῖ καὶ ὁ μέσος ὄρος τῶν ἐξαιρέσεων τοῦ ἀναστήματος 23,11 τοῖς %.

Αἱ ἀντιθέσεις αὗται μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀνά χειρας καταστατικῆς ἀληθείας ἐπὶ κλίμακος ἰκανῶς εὐρείας. Τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς ἀκραιότερας διδυμοτοκίας ἀπαντᾶται πλείοτερον παρὰ τοῖς βορειοτέροις διαμερίσμασι, ἵνα συνδυασθῇ ἡ περίπτωσις αὕτη πρὸς τὰ ὑψηλότερα ἐν αὐτοῖς ἀναστήματα, τῶν ὁποίων τὰς ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τόπους διαφορὰς χαρακτηρίζει ἡ φυλετικὴ τῶν ἐθνῶν διασπορά, ἀπὸ κληρονομικῆς τινος ἐπόψεως, μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τῆς μεσαιωνικῆς ἐποικίσεως καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς ἀρχαιοτέρας καὶ μικροσωμότερας εἰς ἀνθρώπους προμηθείας.

ΚΡΕΑΤΑ ΕΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΕΙΣ ΕΥΡΩΠΗΝ.

Ὁσημέραι ἐπιτείνεται ἡ μεταφορὰ κρεάτων ἀπὸ τοῦ Νέου Κόσμου εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς μέρος τοῦ παλαιοῦ. Αἱ κρεάτινοι προμήθειαι τῆς Εὐρώπης, κατόπιν τῆς καλλιεργείας τῶν τόπων καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν πληθυσμῶν, ἔχουσιν ἀνάγκη ἐπικουρίας ἀπὸ τῶν παρθετικωτέρων τῆς οἰκουμένης ἐκτάσεων. Αἱ ἀχανεῖς τῆς Ἀμερικῆς πεδιάδες, ὑποβληθεῖσαι εἰς τὴν πειθαρχίαν τοῦ προκεχωρημένου πολιτισμοῦ, εἶναι προωρισμέναι νὰ πρωταγωνιστήσωσιν εἰς τὸ ἐρχόμενον χρονικὸν ζήτημα τῆς θρεπτικῆς συντηρήσεως τῶν πυκνωτέρων ἀνθρωπίνων συγκεντρώσεων.

Τοιοιτοτρόπως παρατηροῦμεν τὰ ἐξ Ἀμερικῆς εἰσκομιζόμενα εἰς τὴν Ἀγγλίαν κρέατα, βόεια καὶ προβάτεια, ἀπὸ 36, 450 χιλιογράμμων κατὰ Ἰούνιον 1876, νὰ ἀναβιβασθῶσι κατὰ μίαν μόνην ἐβδομάδα τοῦ Ἰουλίου 1877 εἰς 135,000 χιλιογράμματα ἀναλογία αὐξήσεως 15:1. Οἱ βόες (ἀπὸ τούτων τὰ πλείονα ποσὰ) προέρχονται ἰδίως ἐκ τῶν Πολιτειῶν Illinois, Ohio, Indiana, Kentucky, ἀπὸ τῶν ὁποίων συγκεντροῦνται ἐν Νέα Ἰόρκη, ἐν ἣ σφάζονται καὶ προετοιμάζονται τὰ τεμάχιά των διὰ τὴν ὑπερωκεάνειον ἀποστολήν.

Ἡ κύρια παρασκευὴ ἐνεργεῖται διὰ τοῦ πάγου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπιδιώκεται ἡ ψῆξις ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ κατάψηξις τῶν κρεάτων, ἀρχομένης τῆς ψυχράνσεως αὐτῶν ἅμα τῇ σφαγῇ τοῦ ζώου καὶ παρακολουθούσης μέχρι τῆς ἐν τῷ κρεοπωλείῳ τοῦ Λονδίνου πωλήσεως τῶν τεμαχίων αὐτοῦ, ἐν διαρκῶς ξηρᾷ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ ἐν θερμοκρασίᾳ 2,24 μέχρι 3,36° βαθμῶν.

Μόλις φθάσωσιν οἱ βόες ἐν Νέα Ἰόρκη παραδίδονται εἰς μέγιστον κατάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀθλητικοὶ ὑπάλληλοι ἐτοιμάζουσι τὸ ὅλον ἔργον διὰ μηχανημάτων, ἐπιτρεπόντων

τὴν ταχίστην σφαγὴν, ἐκδορὰν καὶ διαχώρισιν τῶν διαφόρων τεμαχίων· ὀλίγα λεπτὰ ἀρκοῦσι ἐντὸς δὲ μιᾶς ἐβδομάδος χιλίων βοῶν τὸ κρέας δύναται τελείως νὰ παρασκευασθῇ πρὸς ἀποστολήν.

Τὰ καθέκαστα τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ πάγου ἀποτελοῦσι τὴν τεχνικωτέραν ἔποψιν τῆς ἐν λόγῳ βιομηχανίας. Ἀποθῆκαι ἐκ τοίχου διπλοῦ, δυνάμεναι νὰ χωρήσωσιν ἐκάστη πλέον τῶν 100 τόνων πάγου, εἶναι τοποθετημένα· ἀνωθεν τῶν διαχωρισμάτων, ἐν οἷς κρέμανται τὰ ἀποκοπέντα τεμάχια τοῦ βοῦς ἐξ ἀρπαγίων ἠρτημένων ἐκ τοῦ φατνώματος· μικρὰ ἀτμοκίνητος μηχανὴ κινεῖ ἀνεμιστήρα, διὰ σωλῆνος μεταβιβάζοντα ἀπὸ τοῦ πατώματος τῶν διαχωρισμάτων εἰς τὰ ἐν αὐτῷ κρέατα τὸν παγωμένον ἀέρα, ὅστις διώκει τὸν θερμὸν ἀέρα δι' ἐτέρου σωλῆνος τεθειμένου ἐπὶ κορυφῆς. Ἀμα τὸ κρέας ψυχρανθῆ ἔντελῶς περικλείεται ἐντὸς στερεοῦ ὑφάσματος ἀκριβῶς περὶ αὐτὸ ραπτομένου, καὶ φορτόνεται ἐντὸς ἀτμοπλοίων εἰδικῶς διεσκευασμένων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει δύο ψυχραντικὰς πρὸς τοῦτο ἀποθήκας, τῶν ὁποίων τὰ μὲν πλευρὰ εἶναι κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀδιαπεράστου ὑφάσματος, τὸ δὲ φάτνωμα ἔχει τόσα ἀρπάγια ὅσα ἀπαιτοῦνται ἵνα κρεμασθῶσιν οἱ κρεωφόροι σάκκοι χωρὶς νὰ ἐγγίξωσιν ἀλλήλους. Δύο ἕτεραι ἀποθῆκαι πλήρεις πάγου μεταβιβάζουσι, διὰ παραπλησίῳ τῷ ἤδη ἐκτεθέντι μηχανισμῷ, τὸν παγωμένον ἀέρα τῶν εἰς τοὺς ἠρτημένους σάκκους καὶ διώκουσι τὸν θερμὸν ἀέρα. Τὸ ὅλον δὲ τῶν ἐν λόγῳ ἀποθηκῶν περικαλύπτεται ὑπὸ πλακῶν ἐκ καουτσούκ ἐσφιγμένων ἐρμητικῶς.

Ὅταν τὰ κρέατα φθάσωσιν εἰς Λιβερπούλ τῆς Ἀγγλίας, παραλαμβάνει αὐτὰ ὁ σιδηρόδρομος, ὅστις δι' εἰδικῶν παγοφόρων ἀμαξῶν ἐν ὀλίγαις ὥραις τὰ μεταβιβάζει εἰς Λονδίνον, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ ὑποδέχονται ἀνάλογοι ταῖς Ἀμερικανικαῖς ψυχραντικαὶ ἀποθῆκαι, ἐξ ὧν δὲν ἐξέρχονται εἰμὴ ἵνα πωληθῶσι πρὸς τοὺς καταναλωτὰς, τρώγοντας οὕτω τὸ κρέας τοῦ Νέου Κόσμου ἀντὶ 1,70 περίπου ν. δραχ. τὸ χιλιογράμμον, ἐν καταστάσει περιεχούσῃ ὅλους τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς. Ἡ μι-

κρὰ αὕτη μεταρρύθμισις τῆς οἰκονομικῆς ἐν τῇ καταναλώσει τῶν πρώτων ἐφοδίων τῆς ζωῆς κέκληται νὰ φέρῃ γενναιοτέρους ἐν τῷ μέλλοντι καρπούς ἀπὸ κλίμακος μεγαλειτέρας καὶ περιφερείας εὐρυτέρας.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΥΖΥΓΙΚΗ.

Ἡ ἐπαγγελία τῆς ὀρησκείας, ὅτι διὰ τοῦ γάμου τὸ ἀνδρόγυνον συνταυτίζεται (καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν), διατελεῖ εἰς τοιαύτην ἀντίθεσιν πρὸς τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῆς πολιτείας, ὅσον μαρτυρεῖ ἡ ἐκ τούτου προτίμησις καὶ αὐτῶν τῶν ἀπωτέρων συγγενῶν ἀπέναντι τοῦ ἐπιζῶντος συζύγου. Ἡ νομικοὐρησκευτικὴ αὕτη δυσαρμονία εἶναι ἀξία παρατηρήσεως, διότι ἐὰν ὁ γάμος εἶναι «κοινωνία θείων καὶ ἀνθρώπινων δικαίων», ἡ διὰ τοῦ θανάτου λύσις αὐτῆς δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν διαψεύδῃ τόσο ἐπισήμως.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, οὐδεὶς νόμος ὑποχρεοῖ τὸν θνήσκοντα σύζυγον, ἵνα ἐνθυμηθῇ κατὰ τὴν τελευταίαν του ὥραν τὸν ἐπιζῶντα. Ἡ τάξις τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων (υἱῶν, θυγατέρων, ἐγγόνων κλπ.) εἶναι εἰς πολλῶν κρείττονα μοῖραν τῶν κατασκευαζόντων αὐτοὺς συζύγων. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ γεωργὸς φυλάττει ἐπιμελέστερον ἐν τῇ ἀποθήκῃ αὐτοῦ τὸν καρπὸν, τὸν ὁποῖον τῷ δίδει ὁ ἀκίνητος καὶ ἀψυχος ἀγρὸς του. Παρομείωσις σκληρὰ καὶ εὐρείας δουλικῆς ἐννοίας, ἀναξίας τῶν προοδευτικῶν τῆς ἀνθρωπότητος περιόδων. Μόνον ἐπὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς, ὅταν ὁ σύζυγος ἀποβιώσῃ ἀνευ διαθήκης ἐν ἑλλείψει συγγενῶν ἀναφαίνεται τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ ἐπιζῶντος συζύγου. Εἰς ἐνάσκησιν αὐτοῦ πρέπει, καθὼς λέγει ἡ διάταξις 1 τῶν Βασιλικῶν (45, 5), νὰ εἶναι ἔγκυρος ὁ γάμος καὶ νὰ συζῶσιν οἱ σύζυγοι μέχρι τῆς τελευταίας σπιγμῆς τοῦ διὰ θανάτου χωρισμοῦ αὐτῶν.

Τὸ θέμα τῆς κληρονομίας τῶν συζύγων, ἐνησχόλησεν μετὰξὺ ἄλλων τὰς πρώτας τῆς παρ' ἡμῖν Ἀντιβασιλείας νομοθετικᾶς μελέτας. Φυσικῶς τῷ λόγῳ ἀπετάθησαν αὐταὶ πρὸς τὸ ἐν τῇ συνειδήσει τῆς χώρας μορφωθὲν ἄγραφον δίκαιον, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Μάουρερ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συγκεντρωθεῖσα ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης ὕλη τῶν σχετικῶν ἐθίμων ἐξηγεῖ τὰς μεταξὺ τῶν δύο τούτων πηγῶν τοῦ δικαίου ὑφισταμένας ἀναλογίας. Ἡ πρὸς τὰς κοινότητας τῆς Ἑλλάδος ὑποβληθεῖσα κυβερνητικὴ ἐρώτησις εἶχεν ὡς ἐξῆς: Κατὰ τὸν νόμον, ὅταν οἱ σύζυγοι δὲν ἔχωσι τέκνα καὶ εἰς τούτων ἀποθάνῃ ἀδιάθετος, κληρονομοῦσι τοῦτον οἱ νόμιμοι συγγενεῖς του καὶ οὐχὶ ὁ ἐπιζῶν σύζυγος; ἢ τοπικὴ σας συνήθεια διετήρησε τὴν διάταξιν ταύτην ἢ τὴν μετέβαλε; Ἐὰν ἡ σύζυγος ἀποθάνῃ ἀτεκνος, ποῖος κληρονομεῖ τὴν προῖκά της, οἱ συγγενεῖς, ὁ ἐπιζῶν σύζυγος ἢ ἄλλο τι πρόσωπον; καὶ πάλιν ἐὰν ὁ σύζυγος ἀποθάνῃ ἀτεκνος καὶ ἐπιζήσῃ ἢ σύζυγος, ποῖος κληρονομεῖ αὐτόν;

Αἱ ἀπαντήσεις τῶν κοινοτήτων δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας· ἀφ' ἑνὸς ὑπάρχουσι κοινότητες, ἐν αἷς ἡ συνήθεια συμφωνεῖ ἐντελῶς πρὸς τὸν νόμον, καὶ ἀφ' ἑτέρου κοινότητες ἐν αἷς ἡ μένουσα πάντοτε βᾶσις τοῦ νόμου τροποποιεῖται, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουσιν αἱ ἐξῆς κοινότητες: Ἀνδρος, Σκύρος, Σκόπελος, Σκιάθος, Σύρος, Σίφνος, Ἀμοργός, Ἴος, Κορώνη, Μεθώνη, Μάνη, Ἀνδρίτζαινα, Νησίον, Ἀνδροῦσσα, Μονεμβασία, Ἐπίδαυρος, Λιμηρὰ, Πάτραι, Γαστούνη, Αἴγιον, Κρανίδιον, Αἰτωλικόν, Γαλαξείδιον, Ἀμφισσα, Λαμία, Ὑπάτη, Αἴγινα, Λεβαθεῖα, Θῆβαι. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἀνήκουσιν αἱ ἐξῆς κοινότητες.

Μύκονος καὶ Ἁγίος Πέτρος.— Ἡ συνήθεια συμφωνεῖ πρὸς τὸν νόμον· ὅταν ὅμως ἢ σύζυγος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου μένη ἄγαμος, λαμβάνει τὰς ὠφελείας τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Θήρα, Κέα καὶ Πάρος.— Ἐπίσης· ὁ ἐπιζῶν ὁμοῦς σύ-

ζυγος ἀπολαμβάνει κατὰ τὸ διάστημα τῆς χηρείας τοῦ τὴν ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος.

Νάξος. — Ἐπίσης· καθ' ὅσον ἔμως διάστημα χρόνου ὁ σύζυγος μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου τοῦ μένει ἐν χηρείᾳ, καρποῦται τὴν περιουσίαν τῆς ἀποθανούσης.

Κυπρισσία. — Ἐπίσης· καθ' ὅσον ἔμως ἡ γυνὴ δὲν ἔρχεται εἰς δεύτερον γάμον, μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀνδρός της, συντηρουμένη ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Καλάβρυτα, Πύργος, Τρίπολις καὶ Καρύταινα. — Ἐπίσης· εἰς ὅσον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ἡ γυνὴ μένει ἐν χηρείᾳ, ἀπολαμβάνει τὰς ὠφελείας τῆς περιουσίας αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸν θάνατόν της καλοῦνται οἱ συγγενεῖς ἐκεῖνου εἰς τὴν κληρονομίαν.

Λεοντάριον. — Ἡ ἐπιζῶσα ἀτεκνος σύζυγος λαμβάνει τὴν προῖκα καὶ προγαμιαίαν δωρεάν, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἔβδομον τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου της, μένουσα δὲ ἐν χηρείᾳ καὶ ἐν τῷ συζυγικῷ οἴκῳ καρποῦται τὴν ὅλην τοῦ συζύγου της περιουσίαν.

Σπάρτη, Μέγαρα καὶ Σαλαμίς. — Ἡ μὴ ἐρχομένη εἰς δεύτερον γάμον γυνὴ διατρέφεται ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου της.

Οἶτυλον. — Ἡ σύζυγος μένουσα εἰς τὴν χηρείαν δύναται νὰ κατοικῇ ἐν τῇ ἀνδρικήῃ οἰκίᾳ, τρεφομένη ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ συζύγου.

Ἄργος. — Εἰ μὲν ὁ σύζυγος ἀποθάνῃ ἀτεκνός ἐντὸς δεκαετίας, ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐρχομένη εἰς δεύτερον γάμον λαμβάνει μόνην τὴν προῖκά της καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, εἰ δὲ ὁ σύζυγος ἀποθάνῃ μετὰ εἰκοσαετῆ συνείκησιν, λαμβάνει πρὸς τοῖς ἀνωτέρω ἡ σύζυγός του καὶ ἐν μέρος τῆς περιουσίας αὐτοῦ πρὸς ἐπικαρπίαν· τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται καὶ ὡς πρὸς τὸν σύζυγον. Ἐὰν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνός γεννήτορος ἀποθάνῃ καὶ τὸ ἀμέσως πρὶν γεννηθὲν τέκνον, ἡ περιουσία τοῦ ἀποθνήσκοντος διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἐν μόνον λαμβάνει ὁ ἐπιζήσας σύζυγος.

Πόρος. — Ἡ μένουσα ἐν τῇ χηρείᾳ τῆς γυνὴ τροφοδοτεῖται ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου αὐτῆς, μεσαίας ἡλικίας οὔσα.

Καλάμαϊ. — Ἡ συνήθεια συμφωνεῖ πρὸς τὸν νόμον· ὁ ἀνὴρ ἔμως λαμβάνει τὰς κρεβατοστρώσεις.

Ναύπλιον. — Ὁ ἐπιζῶν σύζυγος λαμβάνει τὸ νυμφικὸν στρώμα καὶ ἐν μέρος τῶν εἰσοδημάτων τῶν παρ' αὐτοῦ καλλιέργηθέντων κτημάτων· ἡ δὲ σύζυγος ἅπαντα τὰ δῶρα καὶ τὴν διατροφήν διὰ τὸ πένθιμον ἔτος.

Ναύπακτος. — Ἡ συζήσασα πολλὰ ἔτη μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἢ τεκνοποιήσασα ἀλλ' ἀπωλέσασα τὰ τέκνα της, μὴ ἐρχομένη εἰς δεύτερον γάμον, τρέφεται ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου, ἢ ἐν τῷ συζυγικῷ οἴκῳ, ἢ ἀλλαχοῦ μένουσα καὶ λαμβάνουσα ὠρισμένον ποσόν.

Λοιδορίκιον. — Τὸν ἀποθανόντα σύζυγον κληρονομοῦσιν οἱ συγγενεῖς, οἵτινες ὀφείλουν νὰ διατρέψωσι τὴν προβεβηκυῖαν σύζυγον αὐτοῦ μένουσαν παρ' αὐτοῖς.

Λακωνία. — Ἄπαντ' ὁ ἐπίσκοπός της, Βρησθῆνης Θεοδώρητος, ὡς ἐξῆς: «Ὅποιον μέρος τοῦ ἀνδρογύνου ἠθέλην ἀποθάνει ἀτεκνον οἱ τοῦ ἀποθανόντος μέρους συγγενεῖς ἐκκληρονομοῦσαν τὴν οὐσίαν· ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρός, ἡ γυνὴ ἐλάμβανε τὴν προῖκά της καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν· ἀποθανούσης τῆς γυναικός, ἐλάμβανεν ὁ ἐπιζῶν ἀνὴρ τὴν κρεβατοστρώσιν· τὰ ψυχικά ἐδίδοντο ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀποθανόντος μέρους».

Ὁ ἀνωτέρω ἱστορικὸς ἐπίσκοπος ἔκρινε πρέπον νὰ ἐπισυναψῇ καὶ τὴν ἐπομένην ἰδιαιτέραν, λέγει, γνώμην του. «Ἄδικον θεωρεῖται μία γυνὴ νὰ συζήσῃ δέκα, εἴκοσι χρόνους ἢ καὶ περισσοτέρους μὲ τὸν ἄνδρα της, συναγωνιζομένη εἰς κτήσιν, προσθήκην καὶ καλλιέργειαν ἀγρῶν ἀμπελώνων καὶ λοιπῶν κτημάτων, τῶν τε οἰκιακῶν πραγμάτων καλλιέπειαν, καὶ ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἀτεκνος, νὰ λαμβάνῃ αὐτὴ μόνην τὴν προῖκά της. Κατὰ τὸ ἔσονταί οἱ δύο εἰς σάρκα μία, θεωρεῖται στενωτέρα ἢ συγγένεια αὐτὴ ἀπὸ τὰ ἄλλα, καὶ ὅταν τὸ ἕνα πρόσωπον ἀποθάνῃ, νὰ ὑστερῆται

τὸ ἄλλο δικαίωμα τῶν ἀγώνων του, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ γυνή. Καὶ αἱ μὲν ἐν πολιτείαις γυναῖκες ζοῦν ὀπωσοῦν μὲ ἀναπαύσεις, Θεραπεινίδας κλπ., πρὸς δὲ τὰς τῶν χωρικῶν γυναῖκας ἀποτείνεται κυρίως ἡ λέξις σὺζυγος· καὶ ὅταν μία τοιαύτη διαφορὰ παρρησιασθῇ, πολλαὶ ἀμφισβητήσεις ἐπιβαίνουν».

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ αὐστηρὰ τῆς συζυγικῆς κληρονομίας ἔννοια τοῦ δικαίου, ὡς διεμορφώθη αὕτη κατὰ τόπους ἐν τῇ νομικῇ μεταξὺ γραπτοῦ νόμου καὶ ἀγράφου (ἐθίμου) ἁρμονία. Ἄλλ' ἡ ἐπιείκεια, ἣτις χαρακτηρίζει καθ' ὅλας τὰς περιόδους τὸν πεπολιτισμένον καὶ φιλόανθρωπον νομοθέτην, ἀφῆκε ἀνοικτὴν θύραν ὑπὲρ τῆς δυστυχίας. Καὶ διὰ μὲν τῆς 55ης Νεαρᾶς ἡ θύρα αὕτη ἠνοίγετο ἐν γένει εἰς τὸν ἐπιζῶντα ἄπορον σύζυγον, ὅταν ὁ ἀποθανὼν ἦτο εὐπορος, διὰ δὲ τῆς μεταγενεστέρως 117ης Νεαρᾶς, ἀποκλεισθέντος τοῦ ἀνδρός, ἐπεφυλάχθη τὸ δικαίωμα εἰς μόνον τὴν ἄπορον γυναῖκα· ἐξαίρεσις ἔχουσα βεβαίως πλείστους λόγους, χωλαίνουσα ὅμως ἐξ ἑνὸς ὅτι ὑπολαμβάνει τὴν ἀγάπην ἑτερογενῆ καὶ μετρά τὴν σκληρὰν ἀνέχειαν διὰ δύο πῆχεων. Ὅπως δὴ ποτε καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τῆς γυναικὸς δὲν εἰσάγεται ὡς κληρονομία ἀλλ' ὡς ἐλεημοσύνη, τὴν ὁποίαν ὁ νομοθέτης ὑποθέτει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀποθνήσκοντος ἀνδρός καὶ τὴν ἐφαρμόζει, μὴ ἐρευνῶν τὴν ἔκφρασιν τῆς θελήσεως τούτου, ἥτοι καὶ ἐναντίον τῆς διαθήκης του. Ἄρκει γάμος ἔγκυρος, ἔλλειψις οὐσιώδους προικὸς καὶ ἀπορία τῆς γυναικὸς εἰς συντήρησιν τῆς ἀρμοζούσης τῷ ἀποβιώσαντι ἀνδρὶ θέσεως διὰ τὴν καταλιμπανομένην ὑπ' αὐτοῦ χήραν, ὑποτιθεμένου ὅτι ὁ σύζυγος ἦτο εὐπορος καὶ ὅτι μέχρι τέλους συνέζει μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

Κατὰ ποσὸν, τὸ δικαίωμα τῆς γυναικὸς ὀρίζεται εἰς τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου, εἴτε ἀφῆκεν οὗτος τέκνα εἴτε μὴ. Ἐὰν ὅμως τὰ ἀφεθέντα τέκνα εἶναι πλείονα τῶν τριῶν, τότε ἡ γυνή λαμβάνει ἴσην πρὸς ἕκαστον αὐτῶν μερίδα, τουτέστι ἂν τέσσαρα τὸ τέταρτον (ὅπως καὶ ἂν

ἐν, δύο ἢ τρία), ἂν πέντε τὸ πέμπτον, ἂν ἕξ τὸ ἕκτον καὶ οὕτω καθεξῆς. Καὶ ἐν ἐλλείψει μὲν τέκνων μετὰ τοῦ ἀποθνήσκοντος συζύγου, τὸ ἀνήκον εἰς τὴν γυναῖκα τέταρτον θεωρεῖται τελεία ἰδιοκτησία αὐτῆς, ὑπαρχόντων ὅμως τέκνων τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐθεωρεῖτο τὸ διδόμενον εἰς αὐτὴν ὡς ἐπικαρπία, τῆς ἰδιοκτησίας ἀνηκούσης εἰς τὰ τέκνα, ἀκολούθως δὲ διὰ τῆς 106 Νεαρᾶς ἐδόθη καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἡ κυριότης εἰς τὴν γυναῖκα (ἐκτὸς ἂν ἔλθῃ αὕτη εἰς δεῦτερον γάμον, ὅτε πάλιν τῇ μένει ἡ ἐπικαρπία), διότι, καθὼς λέγει ὁ Λέων, «οὐκ οἶδα πότερον εὔξεται ἡ γυνή, καρπὸν κοιλίας ἰδεῖν ἢ καταράσσεται μὴ φύναι τοῦτον, ἐν οὕτως ὀφθῆ κυρία τῆς διαφερούσης μερίδος.»

Α. Γ.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΑΙ.

Τὸ ζήτημα τῆς διανομῆς τῶν φόρων ἐπὶ τῶν διαφόρων φορολογικῶν εἰδῶν κέκτηται μεγίστην σημασίαν. Ὑπάρχουσι κλάδοι φορολογίας πλείοτερον ἀντέχοντες τῶν λοιπῶν, ἄλλοι εἶναι ἐλαστικώτεροι καὶ ἄλλοι τόσον εὐαίσθητοι, ὥστε δὲν ὑποφέρουσι τὴν ἀβροτέραν τοῦ φορολόγου ἀφήν. Φορολογήσατε π. χ. βαρέως τὰ τιμαλφῆ, καὶ ἀνοιξατε τὴν θύραν τοῦ τελωνείου εἰς τοὺς ἀδάμαντας· ζητήσατε ἀπὸ τὴν γῆν τὰ δέκατα αὐτῆς χωρὶς πόνον πρὸς τὰ κινουντα τοὺς βάλους τῆς ἄροτρα· φορολογήσατε τὰ κλίματα τῶν ἀμπέλων μέχρι τῶν δακρύων αὐτῶν. Θὰ ἰδῆτε ταχέως τὰ ἀποτελέσματα· οἱ καρποὶ τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκετε θὰ φύγωσι διὰ μέσου τῶν ὑμετέρων δακτύλων.

Φορολογήσατε ὅμως καὶ τοὺς καταναλωτὰς διὰ τῆς ἐμμέσου φορολογίας, τὴν ὁποίαν ἡ σμικρότης καὶ ἡ διασπορὰ τῶν ποσῶν καθιστῶσιν ἀπαρατήρητον. Ὁ δίδων κύπελλον καφφέ εἰς τὰ τέκνα του θὰ δώσῃ καὶ ἂν καταστῆ τοῦτο ἀκριβώτε-

ρον κατά εν λεπτόν. Ὁ ἔχων τὸ πάθος τοῦ καπνίζειν τὴν ρίνα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, δὲν θὰ διστάσῃ νὰ πληρώσῃ γενναϊότερον τὴν ἡδονὴν ταύτην. Ἡ γλυκεία ζάχαρις αὐξάνει τὴν γλυκύτητά της μετὰ τῆς τιμῆς αὐτῆς. Ζητήσατε ἀπὸ τὸν ἰδιοκτῆτην χιλίας δραχμὰς καὶ ἀπὸ τὸν καταναλωτὴν χιλίας· ὁ μὲν πρῶτος θὰ τὰς πληρώσῃ γογγύζων, ὁ δὲ δεύτερος τρώγων καὶ πίνων καὶ ἐνδουόμενος.

Ἀπὸ τῆς ἐννοίας ταύτης ἡ κανονικότης τῶν ἀπὸ τῆς ἐμμέσου φορολογίας εἰσπράξεων εἶναι πολὺ βεβαιότερα, ἀπέναντι τῶν περιπετειῶν αἰτίνας ἀκολουθοῦσι τὴν τῶν ἀμέσων φόρων παραγωγικότητα. Μεθ' ὅλην δὲ τὴν γενικὴν τῶν κρίσεων ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἐθνικὴν καὶ τὴν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ οἰκονομίαν, τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι ἀποτομώτεραι εἶναι αἱ ἀπὸ τῶν φυσικῶν καταστροφῶν προερχόμεναι. Τὸ ἔτος π. χ. τῆς ἀφορίας τοῦ ἐλαίου, περιμείνατε τοὺς ἀμέσους φόρους αὐτῶν, καὶ εἴταν ὁ ὑετὸς καταστρέψῃ τὴν σταφίδα φορολογήσατε ὅσον θέλετε τὴν ἀπομένουσαν ἀξίαν αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἡ ἀπὸ τῶν ἐμμέσων φόρων πηγὴ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ εἶναι μᾶλλον εἰς τὴν φωνὴν του πειθήνιος· ὑπάρχει ἀλληλεγγύη τις τῶν διεθνῶν ἐργασιῶν, τῶν ὁποίων τὰ προϊόντα ἀνταλλάσσονται μετὰ τῶν τελωνιακῶν τῶν ἐπικρατειῶν ὀρίων εἰς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐκατέρωθεν φορολογουμένων καταναλωτῶν. Οἱ ἐντεῦθεν δημόσια πόροι ὑποβοηθοῦσι τρόπον τινὰ ἀλλήλους. Οὕτω δὲ παρατηροῦμεν, ὅτι ἔθνη ἀντλοῦντα τὰς οἰκονομικὰς τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τῶν δυνάμεις ἀπὸ τῶν ἐμμέσων φόρων ὑπόκεινται εἰς πολλῶ μικρότερα ἔλλειμματα ἢ ἂν παντάπασιν δὲν τὰ ἀγνοῶσι, παρ' ὅσον ἄλλα ἔθνη ἐκ τῆς ἀμέσου φορολογίας μᾶλλον ἐλπίζοντα, ἐν τοῖς ὁποίοις τὰ ἔλλειμματα εἶναι εἰς τὴν ἡμερησίαν τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῶν διάταξιν.

Ἐὰν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην μελετήσωμεν εἰδικώτερον τὰ συμβαίνοντα ἐν ταῖς μεγάλαις ἐπικρατείαις τῆς Εὐρώπης, παρατηροῦμεν ὅτι ὑποτιθεμένων ἐν αὐταῖς ὡς 100 τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων ὁμοῦ φόρων, ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ οἱ φόροι ἐπὶ

τῆς καταναλώσεως ὑπολογίζονται εἰς 55,78 καὶ οἱ ἄμεσοι φόροι εἰς 44,22, ἐν δὲ τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ 63,94 οἱ πρῶτοι καὶ 36,06 οἱ δεύτεροι, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ 74,83 οἱ πρῶτοι καὶ 25,16 οἱ δεύτεροι, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ 87 οἱ πρῶτοι καὶ 13 οἱ δεύτεροι.

Ἡ κατὰ κεφαλὴν διανομὴ τῶν ἀνωτέρω φόρων ἐπιβεβαιοῖ τὴν σημασίαν τῆς παρατηρήσεως. Τοιουτοτρόπως πρὸς ἕκαστον κάτοικον ἀναλογοῦσι ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ 7,15 mark ἀπὸ τῶν φόρων τῆς καταναλώσεως καὶ 5,66 ἀπὸ τῶν ἀμέσων φόρων, ἐν δὲ τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ 14,53 ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ 8,16 ἀπὸ τῶν δευτέρων, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ 25 ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ 8,41 ἀπὸ τῶν δευτέρων, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ 27,23 ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ 4,06 ἀπὸ τῶν δευτέρων. Μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φορολογίας, τὸν ἀπὸ καφφέ, ζαχαρέως, καπνοῦ, ρακῆς, ζύθου, οἴνου, καὶ τείου δημόσια εἰσοδήματα, ἰδοὺ πῶς ὑπελογίσθησαν ὁμοῦ τῷ 1875 ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς ἀρχιγραμματείας πρὸς ἕκαστον κάτοικον τῶν ἀνωτέρω χωρῶν : 4,87 mark ἐν Γερμανίᾳ, 8,36 ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ, 20,82 ἐν Γαλλίᾳ καὶ 26,33 ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἰδικώτερον δὲ καθ' ἕκαστον εἶδος ὁμιλεῖ ὁ ἐπόμενος πίναξ·

Χῶραι	Καφφές,	Ζάχαρις,	Καπνός,	Ρακῆ,	Ζύθος,	Οἶνος,	Τεῖον
Γερμανία	0,83	1,32	0,30	1,56	0,59	0,26	0,01
Αὐστρουγγαρία	0,28	0,59	4,85	0,86	1,38	0,39	0,01
Γαλλία	1,67	4,01	6,76	3,79	0,49	3,88	0,02
Ἀγγλία	0,13	—	4,69	13,03	5,15	1,08	2,25

Ὡστε δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι κλασσικὴ χώρα τῶν ἀμέσων φόρων εἶναι ἡ Γερμανία, καὶ τῶν ἐμμέσων φόρων ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία. Ἀλλ' ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ σταθερὰ ἐπιμονὴ τῶν ἔλλειμμάτων ἐν τοῖς Γερμανικοῖς προϋπολογισμοῖς. Μεθ' ὅλα τὰ δισεκατομμύρια τοῦ τελευταίου εὐτυχοῦς εἰς τὰ Γερμανικὰ βαλάντια πολέμου, ἡ ἀπαισία τῶν ἔλλειμμάτων μορφή ἐπικαθῆται τῆς Γερμανικῆς δημοσιονομίας ὅπως ἡ

Σφιγξ ἐπὶ τοῦ Βοιωτικοῦ ἄλλοτε βράχου. Ἀπὸ 12,5 τοῖς % τῷ 1872 ἀνέβησαν εἰς 15,8 τῷ 1875 καὶ εἰς 26 τοῖς % τῷ 1876, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τὰ περισσεύματα τοῦ Γαλλικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐλκύουσι πανταχόθεν τὴν ἐκπληξιν.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ.

Δὲν θέλομεν νὰ ἐλέγξωμεν τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπὶ ὑπερβολῇ διασκεδαστικῶν τάσεων. Ἀλλ' ἐνῶ πανταχόθεν διαφαίνεται ἡ πρὸς τὰς πανηγύρεις ὁρμὴ αὐτῆς, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ πεπαλαιωμένου παρὰ τὴν ὁδὸν Εὐρυπίδου θεάτρου, ἵνα μετρήσωμεν ἀπ' αὐτοῦ τὰ τρία θεατρικὰ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν κατασκευάσματα, τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν Αἰόλου, τὸ ἐν Φαλήρῳ καὶ ἄλλα μικρότερα διασκεδαστικά, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, κέντρα.

Ὅ,τι ποιεῖ εἰς ἡμᾶς αἰσθησὶν εἶναι ἡ ἀτέλεια καὶ ὁ κακὸς διοργανισμὸς ὄλων. Ἀρκεῖ νὰ λάβῃ τις ὡς ὑπόδειγμα τὸ μεγαλύτερον ἐξ αὐτῶν, ἵνα κρίνῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς αἰσθητικῆς καὶ οἰκονομικῆς κατὰ τὴν θεατρικὴν βιομηχανίαν πτώσεως. Κατ' ἀκρίβειαν δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ προσωρινῶν ἐκάστοτε ἔργων, τὰ ὅποια χωρὶς κεφάλαια καὶ χωρὶς γνώσεις ἀποτείνονται εἰς διαβατικὰς θεραπείας καὶ τῆς ἐν τῇ φιλοθεαμοσύνῃ κοινωνικῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ κέρδους ἀτομικῆς πρωτοβουλίας.

ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ὁ κλάδος οὗτος τῆς βιομηχανίας, δυνατὸν εἰπεῖν, διατελεῖ παρ' ἡμῖν ἐν σπαργάνοις. Κατὰ πρῶτον ἀπαιτεῖται θεάτρον τεχνικῶς διεσκευασμένον, θεάτρον πρότυπον, καὶ ἀντὶ τοιούτου τὸ ὡς ἐπίσημον θεωρούμενον παρὰ τὴν ὁδὸν Εὐρυπίδου εἶναι ἰδιωτικὴ τις ἀποθήκη περιέχουσα πρῶγλας δίκην θεωρείων, καὶ εἰς τὸ βάθος σκηνὴν παντάπασι πολεμίαν πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἀκουστικῆς ἢ ἐσωτερικῆ κλί-

μαξ καὶ ἡ εἰσοδος τῆς θεατρικῆς ταύτης ἀποθήκης διατελοῦσιν ὑπὸ τοιούτους τεχνικοὺς ὄρους, ὥστε καὶ ἑκατὸν ἄνθρωποι ὄν περιέχωνται ἐντὸς, κατὰ πιθανώτατον λόγον θὰ ἀποτεφρωθῶσιν ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς οἱ ἡμίσεις, πρὸ τῆς συσφρέυσεως τὴν ὁποίαν κατὰ τὰς διεξόδους θὰ προκαλέσῃ τὸ ἀπρόοπτον καὶ ὁ φόβος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ θεατρικὰ κτίρια αἱ πόλεις τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Ἑρμουπόλεως μαρτυροῦσι πλείονα τῆς πρωτεύουσῆς τοῦ Κράτους κοινοτικὴν ἐπίδοσιν. Ἀμφότεραι κοσμοῦνται ὑπὸ κομφῶν τοιούτων οἰκοδομημάτων, τὰ ὅποια ὀφείλονται εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ἐν αὐταῖς κοινωνικὴν προαγωγὴν. Τόσοι ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς συγκεντρωθέντες ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἑλληνας ἔμποροι ἀπεδείχθησαν ἐκ τῆς αἰσθητικῆς ταύτης ἐπόψεως ὑποδεέστεροι τῶν ἐν Σύρῳ καὶ ἐν Πάτραις μετριοφρονεστέρων συναδέλφων αὐτῶν. Οἱ ἀπέναντι τοῦ Δημαρχείου ἐγκαταλελειμμένοι ἄνω θεμελίων τοῖχοι τοῦ ἐπιχειρηθέντος Ἀθηναϊκοῦ θεάτρου μαρτυροῦσι ἰδέαν ἄωρον, ἀτελῶς τεθεῖσαν ἐπὶ τραπέζης καὶ προσβάλλουσαν καιρῶς τὸ ἐνδιαφερόμενον κατ' αὐτὴν ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα. Μάρτυς ἡ καρκινωβατοῦσα ἐταιρία, τῆς ὁποίας ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ καταστατικὸν καὶ τὸν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀτελεσφόρητον σκοπὸν «πρὸς ἀνέγερσιν καὶ διατήρησιν θεάτρου ἐν Ἀθήναις.»

Τόσον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ ἀρχαίότητι τὰ πρῶτα θεάτρα ὑπῆρξαν ξύλινα. Ἀλλὰ δὲν ἐβράδυναν αἱ λίθιναι οἰκοδομαί των νὰ ἀποδείξωσιν αὐτὰ ἐν ἐκ τῶν κυριωτάτων στοιχείων τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως. Ἐν Ἑλλάδι ἡ οἰκοδομὴ τῶν θεάτρων ἐνηργεῖτο ἀναλώμασι δημοσίοις. Ἐξελέγετο κατωφέρειά τις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐχαράσσοντο αἱ ἀνήκουσαι βαθμίδες διὰ τοὺς θεατὰς ἐν εἴδει ἡμικυκλίου, τοῦ ὁποίου τὴν βάσιν ἀπετέλει τὸ κυρίως θεατρικὸν περὶ τὴν σκηνὴν καὶ τῶν κατ' αὐτὴν κατασκευάσμα. Τὰ μεγαλύτερα Ἑλληνικὰ θεάτρα ἀπαντῶνται ἐν Σικελίᾳ καθὼς π. χ. τὸ τῶν Συρακουσῶν, κατόπιν ἔρχονται τὰ ἐν Σπάρτῃ, Μεγαλόπολει καὶ Ἐπιδαύρῳ. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη περὶ τῆς Πελοποννη-

σιακής αισθητικής πληροφορία έχει ικανόν ενδιαφέρον από τινος συγκρίσεως πρὸς τὸν ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντώμενον μείζονα συγγραφικὸν καὶ ποιητικὸν ἐν τῇ ἀρχαιότητι θόρυβον, ὅστις ἀπέσπασε τὴν προσοχὴν τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ προσήλωσε τὸ γέρας τῶν χρονικῶν παραδόσεων. "Ὅπως δὴποτε τὸ Ἀθηναϊκὸν θέατρον τοῦ Βάκχου, χωρητικότητος 30,000 θεατῶν, ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα τῆς Ἑλληνικῆς θεατροποιίας.

Ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ ἀρχαιότητι μᾶλλον τὰ ἄτομα ἀναφαίνονται κτίζοντα θέατρα. Τὸ πρῶτον μετὰ καθισμάτων Ρωμαϊκὸν θέατρον ἀνάγεται εἰς τὰ μέσα τοῦ τελευταίου π. Χ. αἰῶ. νος, τὸ ὁποῖον ταχέως διεδέχθησαν ἄλλα μείζονα ὡς τὸ τοῦ Μάρκου Λιμιλίου χωρητικότητος, λέγεται, 80 χιλ. θεατῶν. Τὸ πρῶτον λίθινον θέατρον ὀφείλεται εἰς τὸν Πομπήϊον, χωρητικότητος 40 χιλ. θεατῶν. Ἐν γένει παρατηρεῖ τις τὰ θέατρα τῆς Ρώμης ἀναφαινόμενα καὶ προαγόμενα καθ' ἕσπον εὐρύνεται ἡ τῆς κοσμοκρατορίας τῆς ὁδοῦ. Πρὸ τοῦ χρονικοῦ τούτου συμπτώματος ποῦ καιρὸς διὰ θεατρικὰς ἡδονάς; Ἀγῶνες ἐνδελεχεῖς, ἐν τοῖς ἔσω καὶ τοῖς ἔξω, κατεσκευάζον τότε τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον.

Μετὰ τὸ δημόσιον τοῦ θεάτρου κτίριον ἡ ζωοποίησις τῆς ἐν αὐτῷ ιδέας ἀνήκεν εἰς τὰ ἄτομα. Οἱ προϊστάμενοι τῆς οικονομικῆς ζωῆς, πλούσιοι δημόται, ἀνελάμβανον τὴν χορηγίαν· δὲν ἐθῆρευον οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων τὴν ἀπὸ ἀνακτορικῶν οἰκιῶν ἐπιβολὴν των εἰς τὴν φαντασίαν τῶν ἀπλουστέρων· ἠρέσκοντο πλειότερον εἰς τὴν δημοτικότητα τῶν πρὸς τὸ κοινὸν λειτουργιῶν. Εἰς 2 1/2 τάλαντα (15 χιλ. δραχμῶν) ἀνεβιδάζετο ἡ ὀλικὴ τῆς θεατρικῆς χορηγίας δαπάνη, ἡ δὲ τιμὴ καὶ τὸ βάρος αὐτῆς διενέμετο πρὸς τὴν ἀνωτάτην τῶν φορολογουμένων τάξιν ὑπὸ τοῦ Ἐπωνύμου ἄρχοντος. "Ὡστε ἡ ἀρχικὴ γενναιοδωρία μετετρέπη εἰς εἶδος δημοσίας φορολογίας, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὸ ἐλισθηρὸν ἔδαφος ἐφ' οὗ αἱ σχετικαὶ ιδέαι βαδίζουσι κατὰ τὰς διαφορὰς τῆς ἀνθρωπότητος πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς τροπῆς. "Ὅπως δὴποτε, κατηρτι-

σμένη οὕτως ἡ θεατρικὴ ἐπιχείρησις παρεδίδοτο εἰς θεατρὸν, ὅστις ἀνελάμβανε τὰ ἔξοδα τῆς κινήσεώς της διὰ μέσου εἰσιτηρίων (θεωρικῶν), τὰ ὁποῖα ἐπλήρονον οἱ θεαταὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν των καὶ συνίσταντο εἰς δύο ὁβολούς. Γνωστὴ εἶναι ἡ προίοντος τοῦ χρόνου, ὑπὲρ τῶν πενήτων κατὰ πρῶτον καὶ ὑπὲρ ὄλων τῶν θεατῶν βραδύτερον, πληρωμὴ τῶν θεωρικῶν τούτων ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου, χωρὶς νὰ ἐμποδίζηται ἐντεῦθεν καὶ μικρὰ τις ὑπ' αὐτοῦ φορολογία ἐπὶ τῶν θεατρονῶν, ὡς π. χ. ἀπαντῶμεν αὐτὴν κατὰ τὸ ἐν Πειραιεῖ θέατρον, ἐξ οὗ περ συνάγομεν ὅτι οὗτοι δὲν ἐκέρδαινον μόνον ἔτι ἐδίδοτο εἰς τοὺς θεατὰς ὑπὸ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ.

Ἀπέναντι τοῦ δημοκρατικοῦ τῶν εἰσιτηρίων διωβόλου καὶ τῆς πιθανῆς ἰσότητος ὄλων τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ θέσεων, ἡ καθ' ἡμᾶς ἐποχὴ διακρίνεται ὑπὸ τῆς μεγαλειτέρας ποικιλίας, ὅπως καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀπολαυστικοῖς θέμασι οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἴδου μεθ' ἑλῆν τὴν διαφορὰν τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου πρὸς τὴν νῦν μικρότητα, πῶς ἔχει τὸ ἐνεστὸς τιμολόγιον τοῦ κυριωτέρου τῶν Ἀθηναίων θεάτρου. Εἰσιτήριον 2 νέαι δραχμαὶ· κάθισμα 1,10· εἰσιτήριον ἀξιωματικῶν μετὰ καθίσματος 1,70· εἰσιτήριον ὑπερώου 0,90· θεωρεῖα Α' καὶ Β' σειρᾶς 12 ν. δρ., Γ' σειρᾶς 6. Τὰ θεωρεῖα ἀνήκουσι τὸ πλεῖστον εἰς ἰδιοκτητίας, οἵτινες παρεχώρησαν τὸ τρίτον τῆς χρήσεώς των πρὸς τὸν θεατρὸν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐπιβληθέντος αὐτοῖς εἰδικοῦ ὑπὲρ τοῦ θεάτρου φόρου.

Τὸ τιμολόγιον τοῦ Νέου Θεάτρου τῶν Παρισίων (Nouvel Opera) δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀπότομον σύγκρισιν μεταξύ τῆς ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ μητροπόλει ζωῆς καὶ τῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν ἄκραν. Τοιοῦτοτρόπως ἐκεῖ, κάθισμα πλατείας 7 νέαι δραχμαὶ, θρονίον ὀρχήστρας 13, θρονίον ἀμφιθέατρου 15· θεωρεῖον ἰσόγειον προσκήνιον 13, ἕμοιον πλάγιον 12· θεωρεῖον Α' σειρᾶς προσκήνιον 15, μεταξύ στηλῶν 15, κατὰ μέτωπον 15, πλάγιον 13· θεωρεῖον Β' σειρᾶς προσκήνιον 12, μεταξύ στηλῶν 12, κατὰ μέτωπον 12, πλάγιον 10· θεωρεῖον Γ' σειρᾶς προσκήνιον 8, κατὰ μέτωπον 8, μεταξύ στηλῶν 8,

πλάγιον Β· θεωρείον Δ' σειράς κατά μέτωπον 4, προσκήνιον 2,50, πλάγιον 2,50· ἀμφιθέατρον Δ' σειράς 2,50, ὄμοιον πλάγιον 2,50· θεωρείον Ε' σειράς 2,50.

ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν θεατρικῶν εἰσοδημάτων, ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, δὲν νομίζομεν ἄξια σπουδαίας διαπραγματεύσεως τὰ ἐν τῇ νεωτέρᾳ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἐποχῇ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑπὸ οἰκονομικῶν παρ' ἡμῖν καταστροφῶν συνοδεύεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ θεατρῶνου καὶ τῶν εἰς αὐτὸ πιστευόντων τῆς καλῆς τέχνης ἐργατῶν. Πόσον διαφέρει ὁ Παρισινὸς κατὰ τοῦτο ὄργανισμὸς ἐν ὅλῃ τῇ εὐρωστίᾳ τοῦ ἐν αὐτῷ πληθυσμοῦ καὶ πλούτου! Παραθέτομεν τὰς ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1876 μέχρι Μαρτίου 1877 εἰσπράξεις τῶν θεάτρων τῆς Γαλλικῆς πρωτεύουσας.

Θέατρα	φρ.	Θέατρα	φρ.
Opera	3,189,277	Folies Dramatiques	488,268
Français	1,589,727	Bouffes-Parisiennes	428,437
Chatelet	1,396,435	Cluny	465,503
Lyrique (Gaité)	1,140,161	Beaumarchais	458,863
Variétés	998,638	Château-d' Eau	451,585
Vaudeville	946,580	Athénée	441,039
Opéra Comique	904,153	Ambigu	412,263
Renaissance	882,376	Théâtre-Taitbout	93,961
Palais Royal	824,695	Ménus Plaisirs	65,579
Porte-Saint-Martin	696,779	3e Théâtre-Français	54,877
Théâtre-Historique	639,043	Folies Marigny	43,196
Gymnase	536,155	Théâtre-Parisien	16,085
Odéon	534,638		

Ὁ πίναξ οὗτος μαρτυρεῖ κατὰ πόσον τὰ μικρὰ συναγωνίζονται μετὰ τῶν μεγάλων, καὶ κατὰ πόσον ὑπάρχει τῆς ἐν τῇ μεγάλῃ ποικιλίᾳ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν εἰσοδημάτων διά πᾶσαν δυνατὴν προαγωγὴν ἐν τῷ εὐρεῖ τῆς βιομηχανικῆς ζωῆς σταδίῳ. Ἐν μόνον ἂν σημειώσωμεν, ἀρκεῖ ἵνα δείξῃ τὴν ὅλην ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔννοιαν· εἶναι σχετικὸν πρὸς τὴν μερίδα τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα κατασκευάζει τὴν καλλιτεχνικὴν βᾶσιν. Εἰς 1,710,000 φρ.

ὑπελογίσθη ἡ μερίς αὕτη κατὰ τὸ θεατρικὸν ἔτος 1876—77 ἐν Παρισίοις! Οἱ δὲ ἡμετέροι τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοῦ ἐρευνηταὶ τί ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἀντλοῦσι;

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΥΜΠΤΩΜΑ.

Ἡ ἐν Νέα Ὑόρκη τῆς Ἀμερικῆς ἐδρεύουσα Ἀσφαλιστικὴ ἐταιρία τῆς ζωῆς, ἡ United States Life Insurance Co ἐδημοσίευσεν, κατὰ μίαν τῶν τελευταίων λογοδοσιῶν αὐτῆς, στατιστικὴν τινὰ ἐργασίαν λίαν περίεργον.

Ἡ στατιστικὴ αὕτη, ἣτις ἐξεπονήθη ὑπὸ τοῦ δόκτορος Huntington ἀρχιατροῦ τῆς διαληφθείσης ἐταιρίας, εἶναι πρὸς ἐπανειλημμένων διαγνώσεων καὶ παρατηρήσεων τῆς ἐν λόγῳ ἐταιρίας, γενομένων κατὰ τὸ διάστημα ὅλης περιόδου εἰκοσιεξαετοῦς, τὰ δὲ ἀποτελέσματα ἀπέβησαν σύμφωνα καθ' ὅλου πρὸς τὴν γνώμην τῶν μᾶλλον πεπειραμένων ἰατρῶν.

Οἱ ἰατροὶ τῶν Ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν τῆς ζωῆς ἐν Ἀμερικῇ υἱοθέτησαν, εἰς τὴν πρακτικὴν, εἶδος τι προτύπου διὰ τὸ κατὰ μέσον ἔρον ὕψος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ βάρους, ὅπερ πρότυπον ἐκάλεσαν «Standard» (μέτρον), καὶ εἶτα κατασκεύασαν πίνακα ἀριθμητικὸν διὰ τοὺς εὐσάρκους, ἐμπεριέχοντα πάντα τὰ ἀναστήματα ἀπὸ 5 μέχρι 6 ποδῶν καὶ 3 δακτύλων. Κατ' αὐτὸν τὸν πίνακα τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ἀνθρώπου, ἔχοντος ὕψος 5 ποδῶν, δεόν νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς 115 Ἀγγλικὰς λίτρας· τοῦ δὲ ἔχοντος ὕψος 6 ποδῶν καὶ 3 δακτύλων δεόν νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς 185 Ἀγγλικὰς λίτρας, διὰ νὰ εἶναι δὲ ὁ κίνδυνος τακτικὸς, πρέπει ἐκάστη ὑπέρβασις ἀναστήματος καθ' ἓνα δάκτυλον νὰ ἀνταποκρίνηται πρὸς μίαν ὠρισμένην αὐξήσιν τοῦ βάρους τοῦ σώματος.

Ἐν Ἀμερικῇ πᾶν ἠσφαλισμένον πρόσωπον παρά τινι ἐταιρίᾳ, ἐν περιπτώσει θανάτου μετρεῖται καὶ ζυγίζεται, τῶν δὲ

ἀποτελεσμάτων λαμβάνεται σημείωσις παρά τῶν ἐταιριῶν καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἡ ἐταιρία «United States Insurance» ἠδυνήθη ν' ἀποκτήσῃ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ 1850 μέχρι τοῦ 1875 τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας, αἵτινες ἐχρησίμευσαν τῷ δόκτωρι Huntington διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου του.

Ὁ σκοπὸς τῆς πρακτικῆς ταύτης εἶναι ἡ ἀπόδειξις, ὅτι τὸ ὑπερβολικὸν πάχος τοῦ σώματος, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἰσχνότης εἰσὶ δύο ἐλαττώματα σπουδαίως ἐπενεργοῦντα ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν κινδύνων, καὶ ὅτι πᾶν δυσανάλογον ἀνάστημα ἔχον πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου πάχους παρέχει ἀναγκαιῶς, κατὰ πλεῖστον ἢ ἔλαττον, μέγαν κίνδυνον διὰ τὴν ὑγείαν ἢ διὰ τὴν ζωὴν.

Ὁ δόκτωρ Huntington παρετήρησεν εἰς τὰς πληροφορίας τῆς διαληφθείσης ἐταιρίας, κατὰ τὸ ὑποδειχθὲν χρονικὸν διάστημα, 1496 περιπτώσεις καθ' ἃς τὸ βᾶρος τοῦ σώματος τοῦ ἀσφαλισθέντος σπουδαίαν ἐξήσκησεν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ παραδεχθέντος μέσου ὄρου.

Εἰς 1110 περιπτώσεις τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ὑπερέβαινε τὸ ἀπαιτούμενον πλέον τῶν 15 % εἰς 386 ἐτέρας περιπτώσεις εὐρέθη ὀλιγώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου, καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας κατηγορίας αἱ ἐργασίαι τῆς ἐταιρίας δὲν ἦσαν ἐπιφελεῖς. Ἐπὶ τῶν 1110 ἀτόμων τῶν πολὺ βαρέων ἢ πραγματικὴ θνησιμότης ὑπερέβη κατὰ 7, 6 τοῖς % τὴν πιθανὴν θνησιμότητα, καὶ μεταξὺ 386 ἀτόμων πολὺ ἰσχνῶν ἢ πραγματικὴ θνησιμότης ὑπῆρξε ἀνωτέρα τῆς πιθανῆς θνησιμότητος κατὰ τὴν τρομερὰν ἀναλογίαν τῶν 61, 2 τοῖς %. Οἱ 1110 ἀσφαλισθέντες λίαν παχεῖς ἔδωκαν χώραν εἰς 103 περιπτώσεις θανάτου, ἐνῶ κατὰ τὴν πιθανὴν θνησιμότητα δὲν ἔδει ν' ἀποθάνωσι εἰ μὴ 95, 61. Οἱ 103 ἀποβιώσαντες ἀσφαλισθέντες δὲν εἶχον πληρώσει, κατὰ μέσον ὄρον, τὰ ἐνιαύσια ἀσφάλιστρα ἢ μεταξὺ 6, 15 ἐτῶν· εἰς ἓν τόσον μικρὸν διάστημα οἱ κίνδυνοί των πολὺ ἀπειχόν τοῦ νὰ ᾧσι κεκλυμμένοι διὰ τῶν εἰσπραχθέντων ἀσφαλίστρων.

Ἐπὶ τῶν 386 ἀτόμων λίαν ἐλαφρῶν τὸ ἐξαχθὲν ἀποτέλεσμα ἦτο ἀκόμη πλέον καταστρεπτικόν, διότι 42 ἀποβιώσεις ἔλαβον χώραν, ἐνῶ δὲν ἔδει νὰ συμβῶσιν εἰμὴ 26, 05. Συνεπῶς ἡ θνησιμότης εἰς τὴν τοιαύτην κατηγορίαν ὑπῆρξεν, ὡς ἔρρέθη, εἰς 61, 2 τοῖς % μᾶλλον ὑψωμένη ἀφ' ἔσον ἔδει. Ἡ μεσαία διάρκεια τῆς ἀσφαλείας διὰ τοὺς 42 τοὺς ἀποβιώσαντας δὲν ἦτο εἰ μὴ 6, 32 ἐτῶν. Ὅθεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς θνησιμότητος τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἀκόμη ἥττον εὐνοϊκόν ἢ εἰς τὰ πρόσωπα, ὧν τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ὑπερέβαινε τὸ ἀπαιτούμενον.

Συνοψίζοντες τοὺς εἰρημένους ἀριθμοὺς, εὐρίσκομεν μεταξὺ τῶν 1496 ἀσφαλισθέντων εἰς βᾶρος ἀνώμαλον, πλέον παχέων ἢ πλέον ἐλαφρῶν, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῶν 26 ἐτῶν, 145 περιπτώσεις ἀποβιώσεων, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε νὰ ᾧσιν εἰ μὴ 121, 66. Αἱ ζημίαι ὑπερέβησαν λοιπὸν τὴν θνησιμότητα κατὰ 19, 1 τοῖς % καὶ αἱ ἀσφάλειαι δὲν ἔφθασαν μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου εἰ μὴ εἰς μίαν διάρκειαν κατὰ μέσον ὄρον 6, 18 ἐτῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐπομένου πίνακος.

Διάφορα τοῦ βάρους τοῦ σώματος	Ἀσφαλισθέντες	Θνησιμότης Πιθανὴ	Πραγματικὴ	Πλέον τοῖς 0]	Διάρκεια χρόνου ἀσφαλείας εἰς ἔτη
Καθ' ὑπέρβασιν τοῦ βάρους	1110	95,61	403	7,6	6,15
Ἐλάττον τοῦ βάρους	386	26,05	42	61,2	6,32
Ἐν ὅλῳ	1496	121,66	145	μέσος ὄρος 19,1	μέσος ὄρος 6,18

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δεικνύουσιν ἐποῖαν ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν ὑπερβολὴ πάχους ἢ ἰσχνότητος δύναται τὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ τῆς θνησιμότητος τῶν ἀσφαλισθέντων. Ἐνῶ τοῦναντίον τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐταιρίας, ὡς πρὸς τοὺς ἀσφαλισθέντας εἰς τὸ ἀνάλογον βᾶρος, εἰσὶ λίαν εὐάρεστα.

Ὁ δόκτωρ Huntington ἐζήτησεν ἀκολούθως νὰ μάθῃ ποῖοι οἱ λόγοι τῶν ἀποβιώσεων τούτων, ἐκ δὲ τῶν παρατηρή-

σεών του πρόεκυψεν, ότι μεταξύ τῶν ἀσφαλισθέντων ὑπὲρ τὸ δέον παχέων, εἶναι αἱ ἀσθένειαι τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος, αἵτινες ἐπέφερον τὰς πλειοτέρας ἀποβιώσεις, ἦτοι 44 % ἐνῶ τὰ ἴδια αἷτια τῶν κινδύνων δὲν παρουσιάζουν ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐταιριῶν κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα εἰμὴ 23 % τοῦτέστι τὸ 1/2 περίπου.

Μεταξὺ τῶν ἀσφαλισθέντων λίαν ἰσχυρῶν ἐπιπολάζει ἡ φθίσις, ἣτις ἐπέφερον ἀριθμὸν δυσανάλογον θυμάτων ἦτοι 59 1/2 %, ἐνῶ τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐταιριῶν δὲν παρουσιάζει εἰ μὴ 27 % περιπτώσεις θανάτου, προξενηθείσας ὑπὸ τῆς διαληφθείσης ἀσθενείας.

Τὰ ἐξαγόμενα τῆς πρακτικῆς ταύτης συμφωνοῦσι πληρέστατα πρὸς τὰς γνώμας τῶν μᾶλλον πεπειραμένων λατρῶν, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι αἱ ἰσχυραὶ κράσεις εἶναι κατ'ἐξοχὴν ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰς ἀσθενείας τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος, ἐνῶ αἱ ἀσθενεῖς εἰσὶν ὑποκείμεναι εἰς φθίσιν.

Τὸ συμπέρασμα ὅπερ δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι ὅτι, ὅπως οἱ κίνδυνοι ὡς κανονικοὶ, δέον νὰ ὑπάρχῃ ἀνάλογος σωματικὴ ἀνάπτυξις μεταξὺ τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ βάρους τοῦ ἀσφαλιστέου ἀτόμου, καὶ ὅτι τὸ βάρος πρέπει νὰ συναυξάνῃ μετὰ τοῦ σώματος.

Σ. Μ.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ.

Ἡ φορολογία ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως τῶν περιουσιῶν ἀποτείνεται οὐχὶ εἰς τὸ εἰσόδημα ἀλλ' εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς μεταβιβάσεως ἡ κληρονομικὴ, δυνατόν εἰπεῖν, κέκτηται ἰδιαίτερον χαρακτηῖρα, πρὸς τὸν ὁποῖον κατὰ τὰς περιστάσεις δύναται νὰ συνδυασθῇ ἡ εὐχερεστερά φορολογικὴ ἔννοια. Ἐχει τι οὐσιωδῶς χαριστικὸν ἢ κληρονομικὴ μεταβίβασις, καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔρχε-

ται ἡ εὐλογία τῆς τύχης, ὁ ἄνθρωπος ἀκούει προσηνέστερον τὴν ἀπαιτητικὴν τοῦ φορολόγου φωνήν. Τοιοῦτος ὁ κόσμος.

Ἀνευρίσκομεν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φορολογίας ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοκρατορικῶν τῆς Ρώμης χρόνων. Καθὼς λέγει ὁ Δίων Κάσσιος (55, 25), ὁ Αὐγούστος προσεκάλεσε τοὺς βουλευτὰς νὰ ἀνεύρωσι νέους φόρους πρὸς οἰκονομίαν τοῦ βεβαρυμένου δημοσίου θησαυροῦ καὶ ὑποβάλωσιν αὐτῷ τὰ σχέδιά των· ὁ σκοπὸς τοῦ ἦτο ἵνα καταστήσῃ οὕτω εὐπρόσδεκτον τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ σχέδιον, ὥστε, τεθέντων κατὰ μέρος τῶν ὑποβληθεισῶν βουλευτικῶν ἰδεῶν, εἰσήγαγεν ὁ Αὐγούστος τὸν κληρονομικὸν φόρον, ἦτοι τὴν εἰκοστὴν ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ τῶν αἰτία θανάτου δωρεῶν (πλὴν τῶν πρὸς τοὺς πάνυ συγγενεῖς ἢ τοὺς πένητας). Ὁ φόρος οὗτος, γεγραμμένος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τοῦ Καίσαρος, εἶχε δοκιμασθῆ καὶ πρότερον ἐπὶ τινα χρόνον.

Ὁ φόρος οὗτος ἀνευρίσκεται, ὡς συνέχειά τις μεταβεβλημένη, καὶ κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν περίοδον ὑπὸ τὸν τιμαριωτικὸν τύπον. Τοιοῦτοτρόπως οἱ κληρονόμοι τοῦ ὑποτελοῦς ἐπλήρονον εἰς τὸν κυριάρχην τῆς γῆς τέλος τι, ὅπερ ἐνίστε συνίστατο εἰς ἐνὸς ἔτους εἰσόδημα. Ἀξιοπερίεγον εἶναι ὅτι οἱ ἀνήλικοι κληρονόμοι ἐπεβαρύνοντο πλειότερον, διότι ἐξαιρουμένων τῶν πρὸς συντήρησίν των ἐφοδίων, τὰ λοιπὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων αὐτῶν μετέβαινον εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ κυριάρχου.

Ἡ πρώτη κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν συστηματοποίησις τοῦ κληρονομικοῦ φόρου ὑπὸ τὰς καθαρῶς δημοσιονομικὰς ἰδέας, ἀπαντᾶται ἐν Ὁλλανδίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα αἱ κληρονομίαι τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν ἐφορολογοῦντο, ὡς ἀναφέρει ὁ Smith (5, 2), ἀπὸ 5 μέχρι 30 τοῖς %, καθ' ὅσον τοῦτέστι οἱ κληρονομοῦντες συγγενεῖς ἦσαν ἀπώτεροι αἱ κληροδοσίαι καὶ αἰτία θανάτου δωρεαὶ ἕξομοιοῦνται ταῖς κληρονομίαις· προκειμένου περὶ συζύγων ὁ φόρος ὠρίζετο εἰς τὸ 50% ἐπὶ τῆς πενθίμου διαδοχῆς, ὅταν τοῦτέστι ἐκληρονόμου ἀνιόντες κατιόντας, ὁ φόρος ὠρίζετο

εις τὸ 20όν. Μόνοι οἱ τοὺς ἀνιόντας των κληρονομοῦντες κατιόντες ἦσαν παντάπασιν ἀφορολόγητοι.

Ἡ δημοσιονομικὴ αὕτη ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν πρακτικὴ ἀπαντᾷ τὰ ἤδη παρὰ τοῖς πλείστοις ἔθνεσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἡμέτερον, διὰ τοῦ νόμου τῆς 14 Αὐγούστου 1836 ἐγένετο ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἀλλ' ἀνευ ἀποτελέσματος. Ἐπομένως ὁ νόμος ΡΙΣΤ' τῆς 18 Δεκεμβρίου 1865 ἀνέλαβε τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ θεσμοῦ ἐπὶ τῶν ἐξῆς βάσεων. Κληρονομίαι, κληροδοσίαι καὶ αἰτία θανάτου δωρεαί, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 2 χιλ. δραχ. ὑπόκεινται εἰς τέλος χαρτοσήμου 1 τοῖς % ἐὰν λαμβάνωσιν αὐτὰς πλάγιοι συγγενεῖς μέχρι τρίτου βαθμοῦ, εἰς 2 τοῖς % ἐὰν πρόκειται περὶ συγγενῶν ἀπωτέρου βαθμοῦ, καὶ εἰς 4 τοῖς % ἐὰν πρόκειται περὶ μὴ συγγενῶν. Ἡ φορολογικὴ αὕτη κλίμαξ ἀνεβιβάσθη κατὰ 10 τοῖς % διὰ τοῦ ΧΚ' νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1877. Ἐν Γαλλίᾳ τὰ τοῦ κληρονομικοῦ φόρου ἔχουσιν ὡς ἐξῆς· 1 τοῖς % ἐπὶ τῆς κατ' εὐθείαν γραμμῆν κληρονομίας καὶ πρόσθετος φόρος (décime) $\frac{1}{4}$ τοῖς %, ἔσλον 1,25 τοῖς %· 3 τοῖς % ἐπὶ τῆς μεταξὺ συζύγων κληρονομίας· 6 $\frac{1}{2}$ τοῖς % ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῶν πλησιεστέρων πλαγίων συγγενῶν καὶ πρόσθετος φόρος 1 $\frac{1}{2}$ τοῖς %, ἔσλον 8 τοῖς %· 10 τοῖς % κύριος καὶ πρόσθετος φόρος ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῶν ἀπωτέρων πλαγίων συγγενῶν· 11 τοῖς % ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῶν μὴ συγγενῶν.

Ἐν γένει παρ' ἡμῖν πρὸς εὐρεσιν τῆς φορολογητέας ἀξίας ἀφαιροῦνται προηγουμένως τὰ χρέη τοῦ ἀποβιώσαντος, καὶ φυσικῶ τῶ λόγῳ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀγοραία τῶν πραγμάτων τιμῆ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαδικασίαν, ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἀφ' ἧς λάβωσιν γνῶσιν τοῦ θανάτου αὐτοῦ οἱ εἰς οὓς μετὰγεται ἡ περιουσία του καὶ ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος αὐτῶν οἱ ἐπιτροποὶ των ὀφείλουσιν, ἐπὶ προστίμῳ διπλασίῳ τοῦ τέλους, νὰ ἐπιδώσωσι πρὸς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον τῆς τελευταίας κατοικίας τοῦ ἀποβιώσαντος δήλωσιν περιέχουσαν τὴν περιγραφὴν τῶν ἀντικειμένων τῆς κληρονομίας ἢ κληροδοσίας, τὴν ἀξίαν ἐκάστου, τὰ χρέη καὶ τὸν βαθμὸν τῆς συγγενείας, ἀν τοιαύτη

ὑπάρχη. Ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος δύναται νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσίαν τῆς δηλώσεως ἐπὶ τρεῖς ἔτι μῆνας, ἐὰν ὑπάρχωσι παρὰ τοῖς αἰτοῦσι βásiμοι λόγοι. — Μετὰ ταῦτα ἐὰν μὲν ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος δὲν ἔχη ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς δηλώσεως, ἀποστέλλει εἰς τὸ ἀρμόδιον ταμεῖον σημείωσιν τοῦ προσήκοντος τέλους πρὸς εἰσπραξίν αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως ὑπονοῇ ὅτι ἀποκρύπτονται ἐν τῇ δηλώσει σπουδαῖαι εἰς ἀναδίβασιν τοῦ τέλους περιστάσεις, κοινοποιεῖ πρὸς τοὺς δηλώσαντας, ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς δηλώσεως αὐτῶν, τὰς ἀντιρρήσεις του. — Ἐὰν παραλειφθῇ ἡ δήλωσις, ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος ὀρίζει δι' ἐκθέσεως ἠτιολογημένης τὸ εἰς τὴν κληρονομίαν, τὴν κληροδοσίαν ἢ τὴν αἰτία θανάτου δωρεὰν ἀνήκον τέλος, δύνανται δὲ οἱ ταύτας λαμβάνοντες νὰ ἀνακόψωσι τὴν πράξιν ταύτην τοῦ οἰκονομικοῦ ἔφορου ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς κοινοποιήσεώς της. Τόσον αἱ προεκτεθεῖσαι τοῦ οἰκονομικοῦ ἔφορου ἀντιρρήσεις, ἔσον καὶ αἱ ἀνακοπαὶ κατὰ τῆς πράξεως αὐτοῦ ὑποβάλλονται εἰς τὸ ἀρμόδιον πρωτοδικεῖον, τὸ ὁποῖον δικάζει συνοπτικῶς, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς ἐνδίκον τι μέσον ἢ λύουσα τὰς ἀμφισβητήσεις καὶ ὀρίζουσα τὸ πληρωτέον τέλος ἀπόφασις αὐτοῦ.

Ἡ διὰ μιᾶς πληρωμῆ τοῦ κληρονομικοῦ φόρου παρέχει δυσχερείας, τὰς ὁποίας ὁ νομοθέτης ἔπρεπε νὰ θέσῃ ἐκ μέσου. Ὑποθέσωμεν κτήματα μὴ ἱκανῶς προσοδοφόρα καὶ ὑπὸ περιστάσεις καθιστώσας βαρυτέραν τὴν οἰκονομικὴν θέσιν των, ἢ ἀπότομος παρέμβασις τοῦ δημοσίου θησαυροῦ θέλει κλονίσαι τὴν ὑπαρξίν των. Βαθμιαία τις ἐξόφλησις τοῦ δημοσίου τέλους θὰ ἦτο μᾶλλον κατὰ σκοπόν.

Ἀπηριθμήσαμεν προηγουμένως τοὺς εἰς τὸν κληρονομικὸν φόρον ὑποκειμένους. Ὁ ἡμέτερος νόμος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύοντα, ἀπαλάσσει παντὸς τέλους τοὺς ἀνιόντας, τοὺς κατιόντας καὶ τοὺς συζύγους. Ἡ ἐπίσης ἀπαλλαγὴ καὶ τῶν θρησκευτικῶν, φιλανθρωπικῶν ἢ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων ἀνήκει εἰς γενικωτέραν ἔννοιαν. Ὡς πρὸς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμῆν συγγενεῖς, προφανῶς ἐπηρεάζεται ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τοῦ μείζονος φίλτρου, τὸ ὁποῖον κινεῖ τὴν καρδίαν τῶν δημιουργούντων καὶ δημιουργουμένων θνητῶν εἰς προβίβασμόν τῆς περιουσίας αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν περιπετειῶν, αἵτινες διὰ τοῦ θανάτου περιωθοῦσι τὸ οἰκονομικὸν πόρισμα τῶν μακρῶν τῆς ζωῆς ἀγώνων. Ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς εἶναι διὰ τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ζῶντα τέκνα γεγονὸς

οὐδεμίαν μὲν ἀποφέρων αὐξήσιν τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἀπ' ἐναντίας δὲ προκαλοῦν σημαντικὴν ἐλάττωσιν τῶν οἰκογενειακῶν εἰσοδημάτων· ἀρκεῖ νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν πατέρα βιομήχανον, ἐπιχειρηματικόν, διαχειριστὴν οἰκονομικοῦ τινος παρόντος, ἵνα ἐννοήσῃ τὸν φοβερὸν τιναγμὸν, τὸν ὁποῖον τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του θὰ αἰσθανθῶσιν, ὅταν κλείσωσι διὰ παντὸς οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ἰδέα τοῦ κληρονομικοῦ φόρου ἔχει τι ἀπαίσιον.

Μὴ λησμονήσωμεν ἐν τούτοις, ὅτι ἡ μομφὴ κατὰ τῆς κληρονομικῆς φορολογίας τῶν πάνυ συγγενῶν εἶναι οὐσιωδῶς σχετικὴ. Ἀφιεμένου πρώτου τινὸς ὀρίου παντάπασιν ἀφορολογήτου, ἡδύνατο ἐκ τῶν μεγάλων κληρονομιῶν καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς κατ' εὐθείαν γραμμῆν συγγενείας νὰ ἀποτελεσθῇ εὐλογὸν τι φορολογικὸν διὰ τὴν πολιτείαν εἰσόδημα. Τοιουτοτρόπως, ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, ἐν Γαλλίᾳ φορολογοῦνται οἱ κληρονόμοι τῆς κατ' εὐθείαν γραμμῆν συγγενείας, φανερόν δὲ ὅτι καὶ οἱ ἀπὸ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας χειραφετηθέντες, διὰ πάσης οἰκονομικῆς ζῶντος τοῦ πατρὸς των ἀποκαταστάσεως, διατελοῦσι εἰς καθαρὸς τελείας κληρονομικῆς τύχης ὄρους.

Δὲν δυνάμεθα ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε πείρας νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς παραγωγικότητος τοῦ παρ' ἡμῖν κληρονομικοῦ φόρου. Φρίκην προξενεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταξὺ κληρονόμων καὶ οἰκονομικοῦ ἐφόρου δικῶν. Ἡ ἀρχὴ εἶναι καλὴ, ἡ ἐκτέλεσις προσκόπτει. Ζήτημα αἰώνιον τῆς διοικητικῆς ἡμῶν τάξεως ὑπὸ πᾶσαν ἀπαντῶμενον μορφήν. Ἀλλ' ἡ σημαντικότης τοῦ κληρονομικοῦ φόρου δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ἐκ τῶν ἐπομένων πορισμάτων τῆς δημοσιονομικῆς καταστατικῆς. Ἐνῶ τῷ 1820 ὑπελογίζοντο αἱ κληρονομίαι τῆς Γαλλίας εἰς 1,451 ἑκατομ. φρ. τῷ 1854 ἀνέβησαν εἰς 2,006, τῷ 1869 εἰς 3,636 καὶ τῷ 1876 εἰς 4,701. Τοῦ τελευταίου ἔτους αἱ κληρονομίαι διανέμονται ὡς ἑξῆς· 3,222 ἑκατομ. φρ. εἰς κατ' εὐθείαν γραμμῆν συγγενεῖς (70 τοῖς $\frac{1}{10}$ ἐπὶ τοῦ ὅλου), 459 ἑκατομ. εἰς συζύγους (10 τοῖς $\frac{1}{10}$), 871 ἑκατομ. εἰς πλαγίους συγγενεῖς (17 τοῖς $\frac{1}{10}$) καὶ 148 ἑκατομ. εἰς ξένους (3 — 4 τοῖς $\frac{1}{10}$). Ἀξιοπεριέργον, ὅτι ἐπὶ τῆς πλαγίας συγγενείας τὸ σημαντικώτερον τῆς κληρονομικῆς οὐσίας διευθύνεται πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, θείους, θείας, ἀνεψιοὺς καὶ ἀνεψιάς, 696 ἑκατομ. φρ. Ἀκολουθῶς ἔρχονται οἱ μεγάλοι θεῖοι καὶ θεῖαι, μικροὶ ἀνεψιοὶ καὶ ἀνεψιαί, πρῶτοι ἐξ ἀδελφοὶ 100 ἑκατομ. φρ. Οἱ δὲ λοιποὶ συγγενεῖς, ἀπὸ τοῦ 4^{ου} μέχρι τοῦ 12^{ου} βαθμοῦ, 74 ἑκατομ. φρ.